

Alcohol, drugs en roken op evenementen

Leidraad voor gemeenten 4.0

J. de Greeff, A.M.L. Sannen, P.C. van Iperen, N.E. van Hasselt

Alcohol, drugs en roken op evenementen

Leidraad voor gemeenten 4.0

Trimbos-instituut, Utrecht 2024

Colofon

Opdrachtgever & financiering

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Projectuitvoering: Trimbos-instituut

J. de Greeff

A.M.L. Sannen

P.C. van Iperen

N.E. van Hasselt

Met advies van collega's

Ruben van Beek, Jeroen Bommel , Hilde van Ravenswaaij, Desirée Spronk

Vormgeving en productie

Canon Nederland N.V.

Beeld

www.istockphoto.com

Deze uitgave is gratis te downloaden via www.trimbos.nl/webwinkel met artikelnummer **AF1704**. Versie 4.0 - december 2024

Aan de inhoud van deze leidraad kunnen geen rechten worden ontleend. Het is mogelijk dat de geboden informatie na verloop van tijd niet meer correct is, als gevolg van voortschrijdend inzicht, jurisprudentie of veranderde wetgeving.

Trimbos-instituut

Da Costakade 45

3521 VS Utrecht

www.trimbos.nl

T: 030 - 297 11 00

  2024, Trimbos-instituut, Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van het Trimbos-instituut.

Leidraad in ontwikkeling

Deze leidraad is met de grootste zorgvuldigheid samengesteld door het Trimbos-instituut, in samenwerking met verschillende organisaties en overheden die expertise hebben op het gebied van alcohol-, drugs- en rookbeleid voor evenementen.

De 4.0 versie van de Leidraad is geactualiseerd op basis van nieuw landelijk beleid (Alcoholwet, Lachgaswetgeving) en ervaringen en suggesties die zijn gedaan sinds de 3.0 versie van 2019. Het betreft geen volledig herziene versie.

Wij achten het van groot belang dat de informatie beschreven in de leidraad, aansluit bij de beleidspraktijk van gemeenten en hun adviseurs, alsmede bij de praktijk van het organiseren van evenementen.

Mocht u opmerkingen, aanvullingen of vragen hebben over deze leidraad, dan ontvangen wij die graag van u. U kunt dan contact opnemen met Aukje Sannen (asannen@trimbos.nl).

Leeswijzer

Bij het organiseren van evenementen zijn verschillende stakeholders betrokken die een rol hebben bij het voorkomen van of handelen bij problemen door alcohol- en drugs. In de inleiding (H1) brengen we deze partijen en hun belangen in kaart. Daarna komen variabelen aan bod die relevant zijn voor een risico-inschatting rond alcohol- en drugs voorafgaand aan een evenement. Tot slot stippen we mogelijke uitgangspunten aan voor het alcohol- en drugsbeleid op een evenement.

De daaropvolgende hoofdstukken (H2 - H8) beschrijven, aan de hand van verschillende thema's zoals informatievoorziening en communicatie, toezicht en handhaving, horeca en evenementenzorg, de maatregelen die ingezet kunnen worden.

Ten slotte vindt u in bijlage 1 de voor evenementen meest relevante wetsartikelen uit de Alcoholwet, de Opiumwet en de Tabaks- en rookwarenwet. In bijlage 2 staan de namen van de experts die adviseerden en hebben meegeschreven aan deze en eerdere versies van de leidraad. Wij zijn hen zeer erkentelijk; zonder hun bijdrage zou deze leidraad niet tot stand zijn gekomen.

Infographic

De leidraad begint echter op pagina 7 met een verwijzing naar de bijbehorende infographic voor een meer visuele doorloop van de leidraad. De infographic kan gebruikt worden in overleg met stakeholders.

Inhoud

Infographic bij de leidraad voor gemeenten	6
1 Inleiding	8
1.1 Verschillende stakeholders, verschillende belangen	9
1.2 Afspraken maken	10
1.3 Risicoanalyse als basis	12
1.4 Drugs: strikt of pragmatisch?	22
1.5 Roken op evenementen	25
2 Informatie en communicatie	28
2.1 Informeren over wetten en huisregels	28
2.2 Voorlichting over de risico's van alcohol en drugs	33
3 Toezicht en handhaving	37
3.1 Verantwoordelijkheden	37
3.2 Afspraken maken	39
3.3 Maatregelen en interventies voor toezicht en handhaving	41
3.4 Dropbox	42
3.5 Fouilleren en visiteren	42
3.6 Drugskluis	43
3.7 Drugshonden	43
3.8 Controle drugsbezit, -gebruik en -handel op het evenement	44
3.9 Leeftijdscntrole	45
3.10 Onder invloed van alcohol en/of drugs	50
3.11 Roken	52
4 Horeca en barpersoneel	55
4.1 Barpersoneel	55
4.2 Aanbod	57
5 Evenementenzorg	62
5.1 Zorgpost	62
5.2 Afkoelingsruimte	64
5.3 Informatie over de zorgpost	64
5.4 Communicatie en afstemming	65

6 Harm reduction	68
6.1 Chill-out ruimte	68
6.2 Drinkwatervoorzieningen	68
6.3 Klimaatbeheersing	70
6.4 Drugs testen	70
7 Vervoer	72
7.1 Organisatie van vervoer	72
7.2 Voorkomen van rijden onder invloed	72
8 Monitoring en evaluatie	76
8.1 Monitoring tijdens het evenement	76
8.2 Evaluatie na afloop	77
Bijlage 1 Wetgeving	80
Alcoholwetgeving	80
Opiumwet	83
Tabaks- en rookwarenwet	84
Bijlage 2 Advies	86
Bijlage 3 Gebruikte bronnen	87

Infographic bij de leidraad voor gemeenten

Bij deze leidraad hoort een infographic met een korte toelichting per onderdeel. U kunt deze hieronder openen. De infographic is te zien als samenvatting van de leidraad. Hij kan ook goed gebruikt worden in een overleg met stakeholders om te bespreken op welke punten maatregelen nodig zijn ter voorkoming van problemen door alcohol en drugs.

Alcohol, drugs en tabak op evenementen en festivals - Trimbos-instituut

1

Inleiding

- 1.1 Verschillende stakeholders, verschillende belangen
- 1.2 Afspraken maken
- 1.3 Risicoanalyse als basis
- 1.4 Drugs: strikt of pragmatisch?
- 1.5 Roken op evenementen

1 Inleiding

Deze leidraad is vooral bedoeld voor medewerkers van gemeenten die betrokken zijn bij de vergunningverlening of organisatie van evenementen. Daarnaast is de leidraad relevant voor stakeholders die gemeenten adviseren over of nauw betrokken zijn bij de vergunningverlening voor een evenement, zoals adviseurs van de GGD/GHOR, de instelling voor verslavingszorg en de politie.

De adviezen en tips in deze leidraad hebben betrekking op een diversiteit aan evenementen; denk aan festivals op een afgesloten terrein die gratis of tegen betaling toegankelijk zijn, stads- en dorpsfeesten in de openbare ruimte, kermissen en drukbezochte horecafeesten.

De leidraad geeft achtergrondinformatie over maatregelen die ingezet kunnen worden om ervoor te zorgen dat:

1. de Alcoholwet, Opiumwet en Tabaks- en rookwarenwet worden nageleefd en gehandhaafd en
2. gezondheid- en veiligheidsrisico's door of als gevolg van (overmatig) alcohol- en drugsgebruik op evenementen voorkomen of beperkt worden¹.

De meeste maatregelen en voorbeelden hebben betrekking op alcohol en drugs, omdat roken vrijwel niet tot acute gezondheids- of veiligheidsrisico's leidt.

Kleine gemeenten: een vijftal ervaringen

Voor deze leidraad spraken we met vijf gemeenten waar evenementen georganiseerd worden die een lokale of regionale uitstraling hebben. Het betreft de gemeenten Dinkelland, Haren, Sliedrecht, Voorst, Westland, en de Veiligheidsregio IJsselland. Hun ervaringen worden beschreven in deze leidraad. Bij ervaringen die voor meer gemeenten gelden, zijn de namen van de specifieke gemeenten niet genoemd. De meeste voorbeelden zijn afkomstig van de gemeente Voorst, gebaseerd op het beleid en de ervaringen met het jaarlijks terugkerende Klompenfeest. Het Klompenfeest vindt plaats in de openbare ruimte en duurt vier dagen. Er zijn sportieve elementen, kinderactiviteiten, een warenmarkt en demonstraties van oude ambachten. Daarnaast zijn er veel podia en feesttenten te vinden, waaronder een podium met een programmering die vooral op jongeren gericht is. Verspreid over vier dagen ontvangt de gemeente bijna 100.000 bezoekers.

1 Risico's kunnen zowel direct gevolg zijn van alcohol- of drugsgebruik, alsmede veroorzaakt of versterkt worden door alcohol- of drugsgebruik.

1.1 Verschillende stakeholders, verschillende belangen

Bij evenementen zijn veel stakeholders betrokken. Aan de organiserende kant zijn dit onder meer de vergunninghouder in de persoon van de organisator of de locatiebeheerder, de cateringorganisatie, de evenementenzorgorganisatie (EZO) en ingehuurde veiligheids- en verkeersorganisaties. Aan de kant van de overheid zijn dat de gemeente (in het bijzonder de burgemeester als bevoegd gezag), de GHOR voor de advisering op het gebied van gezondheid en de politie voor handhaving van de openbare orde en opsporing. Daarnaast zijn vaak allerlei adviserende organisaties betrokken, waaronder partijen met veel kennis van alcohol, drugs en roken, zoals de GGD en de regionale instelling voor verslavingszorg. Ook het Openbaar Ministerie (OM) speelt een rol, met name in het kader van drugsbeleid en afhandeling van drugsdelicten.

Tussen stakeholders bestaan vanuit hun functie soms verschillende visies over de juiste aanpak van alcohol en drugs op evenementen. De beleidsambtenaren volksgezondheid en de preventieafdelingen van de instellingen voor verslavingszorg leggen eerder de nadruk op het voorkomen van overmatig en/of risicovol gebruik en daarmee op het voorkomen van gezondheidsincidenten. De veiligheidsafdelingen en -diensten benaderen het vraagstuk juist vanuit het oogpunt van veiligheid, openbare orde en juridische kaders.

Het naleven en handhaven van de wetten en het beperken van gezondheids- en veiligheidsrisico's blijken elkaar in de praktijk soms te kunnen bijten. Dat geldt zowel voor alcohol als voor drugs; de wetten, de wensen en de praktijk kunnen soms sterk uiteenlopen. Het kan voor een burgemeester lastig uit te leggen zijn dat de gemeente vergunningen verleent voor evenementen waarvan bekend is dat er drugs gebruikt worden of waar hoge alcoholconsumptie verwacht wordt. Voorbeelden met betrekking tot drugs maken de dilemma's duidelijk: de organisator spant zich in om aan zijn bezoekers duidelijk te maken dat drugsgebruik niet is toegestaan, maar merkt tegelijkertijd dat het lastig is om alle verboden middelen buiten het evenement te houden. De politie zet zich in voor het opsporen van dealen, maar heeft niet de capaciteit en de mogelijkheden om op een evenement alle bezoekers te controleren.

Stakeholders die taken hebben op het gebied van volksgezondheid, wijzen op de noodzaak van deskundige eerste hulp bij onwelwordingen door drugs en op het belang van voorlichting. Het OM, ten slotte, gaat alleen over tot vervolging bij het bezit van meer dan de hoeveelheid voor persoonlijk gebruik. En in deze wirwar van uitgangspunten wil je het uiteindelijke doel ook niet uit het oog verliezen: de totstandkoming van een leuk evenement, waarbij hinder en incidenten beperkt blijven. Juist in dit gezamenlijke doel moeten de betrokken partijen elkaar proberen te vinden.

Mix van maatregelen en interventies

Bovenstaande voorbeelden geven aan dat het een uitdaging kan zijn om aan alle belangen tegemoet te komen. Met deze leidraad bieden we ondersteuning. We doen dit door een overzicht te bieden van de maatregelen en interventies die ingezet kunnen worden². Sommige daarvan zijn wettelijk verplicht en anderen zijn aanbevelenswaardig, bijvoorbeeld uit het oogpunt van

2 We beperken ons in deze richtlijn tot het domein van alcohol-, drugs- en tabaksgebruik. Voor andere domeinen, zoals veiligheid, milieueisen, geluid, etc. verwijzen we naar de daarvoor geldende richtlijnen.

volksgezondheid. Waar mogelijk beschrijven we wat er bekend is over de effectiviteit van de maatregelen en interventies. Als er iets bekend is over mogelijk ongewenste (neven)effecten van een aanpak, gaan we daarop in. Indien er geen bewijs is voor de effectiviteit dragen we zogeheten best practices of voorbeelden aan.

Kleine gemeenten: bestuurlijk draagvlak

In kleine gemeenten is de afstand tussen bestuurders en inwoners doorgaans niet groot. Leden van het college en de raad maken deel uit van de lokale samenleving en worden direct aangesproken op beslissingen. Het voeren van een duidelijk alcoholbeleid wordt gezien als impopulaire maatregel en dat maakt bestuurders soms terughoudend op dit terrein. Ook zijn bestuurders zelf niet altijd overtuigd van de noodzaak van dergelijk beleid omdat het in hun ogen al jaren goed gaat. Of ze zijn bang dat preventief alcoholbeleid ten koste van de economische belangen gaat. In de praktijk blijkt dat externe factoren soms een momentum kunnen creëren om veranderingen te bewerkstelligen. Zo kan – en wil – een nieuwe burgemeester die van buiten de gemeente komt soms meer bereiken omdat hij of zij die sterke lokale banden niet heeft. Ook kan een actuele aanleiding (zoals een ernstig incident, hoe ongewenst en tragisch ook) de urgentie blootleggen om het huidige beleid nog eens te evalueren en te verbeteren.

Maar verandering kan ook van binnenuit komen. In de gemeente Voorst maakten preventie en controles op de naleving van de alcoholwetgeving al langer deel uit van het evenementenbeleid. Er werden echter geen consequenties verbonden aan geconstateerde overtredingen. Men concludeerde dat als je echt stappen wilt zetten, er steviger op handhaving moest worden ingezet. Overleg met de burgemeester volgde. De toezichthouder en beleidsambtenaren overwogen met de burgemeester dat controleren geen nut heeft als er geen sancties volgen en dat de gemeente het algemeen belang zwaarder zal moeten laten wegen dan alleen het belang van de organisator. Dat zorgde voor bewustwording en draagvlak bij het bestuur om regels en richtlijnen, voorlichting en handhaving beter op elkaar te laten aansluiten, en te zorgen voor één duidelijke en goed uit te leggen lijn. Om de organisatoren en de horeca te betrekken bij het nieuwe beleid werd een overleg met hen georganiseerd.

Lees meer over dit overleg in [paragraaf 2.1](#).

1.2 Afspraken maken

De mix van maatregelen en interventies die wordt gekozen om het alcohol- drugs- en rookbeleid vorm te geven, is bij voorkeur het resultaat van overleg tussen de belangrijkste betrokken stakeholders, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Denk aan gemeente, GHOR, politie, OM, en de organisatoren van evenementen. Preventieafdelingen van verslavingszorg kunnen een belangrijk adviserende rol hebben, vanwege hun actuele kennis over drugs(gebruik) en hun kennis van preventieve interventies. De praktijk leert dat bij het onderwerp drugs de kans

bestaat dat het gesprek niet op basis van gedeelde inhoudelijke kennis wordt gevoerd maar dat ook aannames en persoonlijke normen en waarden in het gesprek sluipen. Adviseurs van de instelling voor verslavingszorg kunnen voor een gemeenschappelijke kennisbasis zorgen. Het overleg tussen de stakeholders leidt bij voorkeur tot een resultaat dat recht doet aan de verantwoordelijkheden van de verschillende stakeholders (zie ook 3.1).

Voor gemeenten die zeer regelmatig te maken hebben met evenementen waarbij sprake is van het gebruik van alcohol, drugs en/of rookwaren, is het aan te raden om algemene kaders te stellen en afspraken vast te leggen in een gemeentelijk evenementenbeleid. Meestal heeft een gemeente in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) al algemeen geldende regels gesteld rond alcohol, zoals een verbod om op straat geopende verpakkingen alcoholhoudende drank bij zich te hebben of een tijdelijk verbod op het verstrekken van alcoholhoudende drank door supermarkten tijdens een evenement als Koningsdag. Het evenementenbeleid kan nadere kaders stellen. Zo kunnen organisatoren daarin verplicht worden aan te geven hoe zij verantwoorde alcoholverstrekking op het evenement gaan vormgeven. Gemeenten die minder te maken hebben met dergelijke evenementen, kunnen per evenement afspraken maken. Een andere mogelijkheid voor gemeenten is het opnemen van bepaalde regels in de APV, die gelden binnen een specifiek gebied zoals een vrij toegankelijk evenemententerrein. Een voorbeeld is een alcoholverbod of een verbod op rondlopen met geopende dranken. De gemeente Amsterdam formuleerde kaders voor dance evenementen. Zie kader op de volgende bladzijde.

Maar welke doelen dienen nagestreefd te worden bij het maken van afspraken? Bij het maken van afspraken wordt immers meestal al snel duidelijk dat verschillende stakeholders verschillende doelen hebben. Voorbeelden zijn:

- Een sfeervol en goed georganiseerd evenement neerzetten
- Een winstgevend event organiseren
- Behouden van een goede reputatie
- Creëren van een veilige omgeving en sfeer
- Voorkomen van alcoholgebruik onder minderjarigen
- Voorkomen van wederverstrekking van alcohol aan minderjarigen
- Voorkomen van dronkenschap en alcoholintoxicaties
- Voorkomen van alcohol- en drugsgelateerde gezondheidsincidenten
- Voorkomen van drugsgebruik
- Voorkomen van openlijk drugsgebruik
- Voorkomen van drugs dealen
- Voorkomen van alcohol- en/of drugsgelateerd(e) intimidatie en geweld
- Voorkomen van overlast op bekende hotspots en slooproutes
- Voorkomen van rijden onder invloed
- Voorkomen van het gebruik van tabak, vapes en andere nicotinehoudende producten op het evenemententerrein (of: buiten de daartoe aangewezen zones)

Eén van de eerste stappen bij het maken van afspraken, is het bepalen en prioriteren van de doelen. Zowel veiligheids- als gezondheidsdoelen zijn daarin belangrijk. Voor het proces van vergunningverlening is het goed om na te gaan of de gemeente algemene doelstellingen heeft geformuleerd ten aanzien van alcohol-, drugs- en tabaksgebruik onder de bevolking in het algemeen en onder bezoekers van evenementen in het bijzonder. Deze zijn bijvoorbeeld terug te vinden in het Preventie- en handavingsplan Alcohol, in de lokale nota gezondheidsbeleid, of in plannen rond de Rookvrije Generatie.

Voorbeeld: afspraken met stakeholders

Een voorbeeld van een gemeente die in overleg tussen de stakeholders afspraken heeft gemaakt over drugs op dance-evenementen is de gemeente Amsterdam. Dit overleg heeft geresulteerd in het [Amsterdamse beleidskader dance events](#).

1.3 Risicoanalyse als basis

Ieder evenement heeft in meer of mindere mate te maken met risico's voor de veiligheid en gezondheid van bezoekers en omwonenden. Het ene risico kan het andere beïnvloeden, veroorzaken of versterken. Zo kan alcoholgebruik een direct risico opleveren voor degene die drinkt (denk aan een alcoholvergiftiging), maar kan het ook bijdragen aan het risico van ordeverstoringen op een evenement waardoor anderen in gevaar komen. Het alcohol- en drugsbeleid op een evenement is mede gebaseerd op een goede inschatting van de voorzienbare risico's. De organisator is hier in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor, hij moet daarmee aantonen dat hij in staat is om het evenement veilig te laten verlopen. Welke risico's het evenement met zich meebrengt en welke maatregelen de organisator wil nemen om deze zoveel mogelijk te beperken, dient hij vast te leggen in het veiligheidsplan. Dit geldt met name voor B- en C-evenementen (zie kader Risicoschatting: A-, B- of C evenement), bij A-evenementen is een draaiboek met een paragraaf over veiligheid meestal voldoende.

De gemeente en haar adviserende diensten moeten in het kader van de vergunningenprocedure het veiligheidsplan van de organisator vervolgens toetsen, maar kunnen ook een eigen risicoanalyse maken. Dit gebeurt aan tafel, onder regie van de gemeente, in een multidisciplinair verband. Zodoende kunnen de (adviserende) partners gezamenlijk inschatten hoe risico's zich zullen manifesteren, welke gevolgen dit met zich meebrengt en welke mix van maatregelen geschikt is. Hierbij moeten de doelen met betrekking tot gezondheid, publieksveiligheid, verkeersveiligheid, milieu en opsporing met elkaar in balans gebracht worden. Na deze multidisciplinaire risicoanalyse brengen GHOR, politie en andere partners hun adviezen aan de gemeente uit op basis van het gemeenschappelijk beeld van het evenement. De gemeente mag van haar adviseurs verwachten dat zij in hun adviezen over alcohol, drugs en roken altijd maatwerk leveren en de voorgestelde maatregelen kunnen onderbouwen.

Risicoschatting: A-, B- of C evenement

Zowel evenementorganisaties als gemeenten maken samen met hun adviseurs een uitgebreide risicoschatting voor een festival of evenement. Gekeken wordt naar:

- Het activiteitenprofiel (o.a. duur, aard en programmering van het evenement)
- Het ruimtelijk profiel (onder meer de ligging, wijze van afsluiting van het terrein, bereik door hulpdiensten)
- Het publieksprofiel (o.a. aantal, dichtheid, verplaatsingen, leeftijd, te verwachten alcohol-, drugs- en tabaksgebruik)
- De kans op dreigingen (zoals ordeverstoringen, extreem weer, extra riskante drugs, terrorisme)
- De ervaring en professionaliteit van de organisator

Eerst wordt op basis van de genoemde profielen een behandelclassificatie bepaald: een A-evenement staat voor 'regulier', een B-evenement voor 'aandacht' en een C-evenement voor 'risicovol'. Aansluitend volgt de risicoanalyse waarin de voorzienbare risico's worden geïnventariseerd. Bij C-evenementen gebeurt dit standaard, bij B-evenementen optioneel. Gekeken wordt naar risico's op het gebied van publieksveiligheid, verstoringen van de mobiliteit, moedwillige verstoringen, gezondheidsverstoringen en verstoringen van het milieu. Per onderwerp loopt men systematisch na wat de reëel voorziene risico's zijn. Op basis daarvan zijn bepaalde scenario's uit te tekenen. Vervolgens weegt men af welke maatregelen genomen kunnen worden en welke risico's men acceptabel acht. Er zijn verschillende methoden voor risicoanalyse beschikbaar. Meer informatie over (algemene) risicoschattingen voor evenementen en een gemeenschappelijk denkkader voor de veiligheidsaanpak is onder meer te vinden in het [Nederlands Handboek Evenementen Veiligheid \(NHEV\) 1.0](#). Een praktische methode voor risicoanalyses is [RISKOM](#), ontwikkeld door het Event Safety Institute.

Alcohol en drugs zijn risicofactoren voor het ontstaan van incidenten. Of alcohol- en drugsgebruik voorzienbaar tot (acute) gezondheids- of openbare ordeproblemen leiden, is afhankelijk van de interactie tussen verschillende factoren: de middelen die worden gebruikt (1.3.1), kenmerken van het publiek (1.3.2) en kenmerken van het evenement (1.3.3). Deze drie factoren worden hieronder toegelicht.

Voorbeeld: risicoanalyse drugs in Amsterdam

In Amsterdam maken Jellinek en GGD (samen met het Drugs Alert Team Amsterdam) voor elk groot (C-)evenement, zoals Koningsdag, Pride, Amsterdam Dance Event en Kerst/Oud en Nieuw, een 'risicoanalyse' van de trends en risico's op de Amsterdamse drugsmarkt. Zij informeren daarmee de professionals van onder meer de meldkamers, ambulancediensten, betrokken hulp/zorgverleners, evenementenzorgorganisaties en Spoedeisende Hulp posten van ziekenhuizen.

1.3.1 Kenmerken van alcohol en drugs

De eerste factor die mede bepaalt of alcohol- en drugsgebruik op evenementen tot gezondheids- en/of veiligheidsproblemen leidt, ligt in de kenmerken van de gebruikte middelen (tabel 1). Veel hangt af van de werking, de soort, de hoeveelheid of de combinaties die ingenomen worden. Dat geldt zowel voor alcohol als voor drugs.

Tabel 1. Belangrijkste werking van drugs, risico's en middelen³

	Verdovend	Stimulerend	Hallucinerend
Algemene beschrijving	Vertragen de werking van het zenuwstelsel	Versnellen de werking van het zenuwstelsel	Beïnvloeden zintuigen en waarneming
Gewenst effect door gebruiker	<ul style="list-style-type: none"> • Ontspanning • Roeswerking • Kalmerend • Angstremmend 	<ul style="list-style-type: none"> • Alert gevoel • Energie • Euforie • Langer kunnen doorgaan (geen last van vermoeidheid) • Neiging om meer te bewegen 	<ul style="list-style-type: none"> • Onwerkelijke beleving van de werkelijkheid • Andere ervaring van 'zelf' • Veranderde waarneming zintuigen • Hallucinaties en vervormingen • Verbondenheid • Mystieke en spirituele ervaringen
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Ontremming: grenserving en agressief gedrag • Verwarring door vertraagd denken • Verstoorde coordinatie • Reactievermogen vertraagt • 'Out' gaan • Overlijden (in hoge doseringen) 	<ul style="list-style-type: none"> • Zelfoverschatting • Spierspanningen • Hartkloppingen • Opwindingsdelier • Oververhitting • Paranoia en angst • Overprikkeling • Agressief gedrag • Slaapgebrek, vermoeidheid • Verwardheid • Misselijk en hoofdpijn 	<ul style="list-style-type: none"> • Angst en verwarring: bad trip • Verlies met werkelijkheid (derealisatie) • Verlies van zelf (depersonalisatie) • Paniek • Hoofdpijn, misselijk • Communiceren kan moeilijk zijn
Welke middelen	Alcohol, cannabis, GHB, slaap- en kalmeringsmiddelen (zoals benzodiazepines), ketamine	Cocaïne, speed, XTC/MDMA, cafeïne (zoals in energy drinks), 3-MMC, 4-MMC (mefedron)	2C-B, cannabis, ketamine, pado's, truffels, LSD, DMT

De markt van alcohol, drugs en rookwaren is steeds in beweging. Regelmatig zijn er nieuwe middelen, nieuwe wet- en regelgeving en nieuwe trends in gebruik. Soms vraagt dit van de gemeente aandacht vanuit het evenementenbeleid. Op dit moment staan bijvoorbeeld vaperen en 3-MMC in de belangstelling, in het recente verleden was dat lachgas (zie kader). Om op de hoogte te blijven van trends in middelengebruik kunt u contact opnemen met de preventieafdeling van de instelling voor verslavingszorg in uw werkgebied.

³ Er zijn andere, meer nauwkeurige categorieën te maken. Ook verschillen de risico's per middel in een groep maar voor deze publicatie houden we het kort, met een focus op acute effecten.

De markt van alcohol, drugs en tabak is in beweging

Vapen (gebruik van e-sigaretten)

De laatste jaren is het gebruik van vapes sterk toegenomen. In 2023 had volgens het Grote Uitgaansonderzoek 2023 ongeveer de helft van de uitgaanders (50,2%) ten minste een keer gevapet in het afgelopen jaar. Dit is meer dan verdubbeld sinds 2020. Vapen komt onder uitgaanders het vaakst voor onder 18-19 jarigen, 20-24 jarigen en onder vrouwen. Voor vapes gelden volgens de tabaks- en rookwarenwet dezelfde regels als voor roken, ook op evenementen (zie 1.5 en 3.11).

3-MMC

3-Methylmethcathinon (3-MMC) is een relatief nieuwe drug die de afgelopen jaren veel in het nieuws is geweest; meestal vanwege de toename in gebruik en de verslavende werking. Het middel wordt ook wel 'Poes', 'Miauw' of '3m' genoemd. Uit het Grote Uitgaansonderzoek 2023 is op te maken dat 3-MMC nu, na XTC en cannabis, de meest populaire drug is onder mensen die bij het uitgaan drugs gebruiken. Het percentage uitgaanders dat in het afgelopen jaar 3-MMC gebruikte is toegenomen, van 8,9% in 2020 naar 33,7% in 2023. Van de mensen die 3-MMC nemen bij het uitgaan, doet tweederde dat op festivals en feesten.

Het gebruik van 3-MMC brengt naast verslaving ook acute risico's met zich mee. Denk bijvoorbeeld aan hartkloppingen, angstklachten en slapeloosheid. 3-MMC staat sinds april 2024 op Lijst I van de Opiumwet (zie ook paragraaf 2.1.2). Meer weten? Lees het [Factsheet over 3-MMC](#).

Lachgas: niet meer op evenementen

Bij de vorige editie van deze leidraad, in 2019, zorgde de verkoop en het gebruik van lachgas nog voor kopzorgen en vraagstukken voor gemeenten en evenementorganisatoren. Dat lijkt nu niet meer het geval, zo is op te maken uit een korte peiling onder experts in de zomer van 2024. Lachgas is verdwenen van evenementen.

De wetwijziging uit 2023⁴, in combinatie met maatregelen die gemeenten en evenementen-organisatoren namen, ligt hieraan ten grondslag. Waar lachgas voor de wetwijziging onder de Warenwet viel, is het inmiddels opgenomen in de Opiumwet. Daarmee is het in bezit hebben van lachgas voor recreatief gebruik verboden. Vanwege de wijze van gebruik (inhalatie vanuit een ballon) en de grootte van de lachgascilinders, is het heimelijk meenemen en gebruiken van lachgas op evenementen onwaarschijnlijk. Voor gemeenten die meer willen weten over lachgas, bijvoorbeeld over problematisch gebruik of over afval, lees [Rapport Handreiking lachgas voor gemeenten. pdf \(trimbos.nl\)](#).

4 Lachgas staat sinds 1 januari 2023 op lijst II van de Opiumwet.

Meer lezen over drugs

[Opiumwet](#) - [Alles over drugs](#) - [Monitor Drugsincidenten](#) - [Drugs Informatie en Monitoring Systeem](#) - [NDM | Nationale Drug Monitor](#) - [het Grote Uitgaansonderzoek 2023](#).

Meer lezen over alcohol

[Alcoholwet](#) - [Alles over alcohol](#)

Meer lezen over tabak, vapes en andere nicotine houdende producten

[Tabaks- en rookwarenwet](#) - [Alles over roken](#)

1.3.2 Kenmerken van het publiek

De tweede factor die invloed heeft op de aard en omvang van de eventuele problemen is het publiek. Een goede inschatting van te verwachten publieksgroepen en de waarschijnlijkheid en de mate waarin alcohol en drugs gebruikt gaan worden, is daarom behulpzaam bij het bepalen van de in te zetten interventies en maatregelen. In Tabel 2 staan een aantal publiekskenmerken en de relatie met alcohol- en drugsgebruik. Belangrijk voorbehoud bij de tabel is dat de formuleringen kort en bondig zijn gehouden maar dat de praktijk genuanceerder is. Ga op basis van eerdere edities, trends en experts na in welke mate de genoemde risico's voor het specifieke evenement gelden, zeker ook in combinatie met de kenmerken van het evenementen (1.3.3) en het verwachte middelengebruik (1.3.1).

Tabel 2. Kenmerken publiek, in relatie tot (risico's door) alcohol en drugsgebruik

Kenmerken publiek	Relatie met (risico's door) alcohol- en drugsgebruik
Onervaren met uitgaan/alcohol: rond de 18 jaar	<p>Een mix van 18- en 18+ publiek betekent dat er veel aandacht moet worden besteed aan naleving van de leeftijdsgrenzen. Weder- verstrekking is daarbij een speciaal punt van aandacht.</p> <p>Jonge bezoekers kunnen minder goed tegen drank. Ook zorgen onervaren stappers relatief vaak voor problemen (onwel wordingen, overlast, vechtpartijtjes), omdat ze minder bekend zijn met de gedragscodes die bij het uitgaan horen en zij het effect van alcohol en drugs op hun gevoel en gedrag nog niet goed kennen.</p>
Voornamelijk jonge bezoekers, onder de 25 jaar	<p>Uitgaan is voor mensen dikwijls een time-out situatie waarin ze afstand nemen van hun gewone leven en de regels en gedragscodes die daar gelden. Bij jonge mensen geldt, gezien hun ontwikkelingsfase, daarnaast nog extra dat hun verantwoordelijkheidsbesef minder ontwikkeld is, zij minder oog hebben voor de lange termijn gevolgen van hun handelen, en (vooral jonge mannen) een lagere impulscontrole hebben.</p> <p>In een homogeen jong publiek blijkt sociale controle beperkt te zijn. Degenen die drugs gebruiken doen dat in deze leeftijdsfase vaak voor het eerst; de effecten daarvan zijn nieuw voor hen.</p>
Veel jongens/ jonge mannen	<p>Bij aanwezigheid van veel jonge mannen is er een grotere kans op gedrag zoals krachtmetingen en vandalisme. Alcoholgebruik versterkt dit gedrag. Meisjes kunnen een kalmerende, temperende invloed hebben, al kan de aanwezigheid van meisjes in bepaalde gevallen ook juist tot meer rivaliteit leiden.</p>
(Rivaliserende) groepen	<p>Wanneer er verschillende (rivaliserende) groepen op een evenement aanwezig zijn, kan dat tot wrijving leiden. Het zou bijvoorbeeld kunnen gaan om rivaliteit tussen bezoekers uit stad en platteland, verschillende dorpen of wijken, verschillende etnische of muziekculturen, voetbalfans/ hooligans, groepen met afkeer van autoriteiten en toezicht.</p> <p>Middelengebruik kan het groepsgevoel en het wij/zij gevoel versterken. Dat maakt de kans groter op onderlinge aanvaringen en het vergroot ook de kans dat groepen onder invloed zich tegen autoriteiten keren.</p> <p>Door groepsgegedrag ontstaat anonimiteit en versnipperd het verantwoordelijkheidsgevoel (groespolarisatie). Hierdoor durven mensen meer risico's te nemen.</p> <p>In sommige groepen heersen normen rond alcohol- en/of drugsgebruik die deel uitmaken van hun sociale identiteit. Zo is veel drinken bij voetbalsupporters onderdeel van de sociale identiteit.</p>

Kenmerken publiek	Relatie met (risico's door) alcohol- en drugsgebruik
Veel (jonge) buitenlandse toeristen	Sommige toeristen komen naar Nederland voor de coffeeshops, smartshops en het liberale drugsbeleid. Hun drugsgebruik kan om verschillende redenen tot problemen leiden: ze gebruiken voor het eerst drugs of meer dan ze gewend zijn (bijvoorbeeld door de hoge dosering MDMA (werkzame stof) in XTC (ecstasy) en zijn minder geïnformeerd over de risico's en de maatregelen die ze kunnen nemen om de risico's te beperken. Ook zijn zij slecht op de hoogte van de Nederlandse wet- en regelgeving en verwachten ten onrechte dat in Nederland alles kan. Mogelijk ervaren zij ook een hoge drempel om hulp te zoeken als het fout gaat, omdat drugsgebruik in hun eigen land verboden is en hulp vragen daarom kan leiden tot vervolging.
Vermoeide bezoekers	Gaat vermoeidheid een rol spelen? Dat is zeker het geval bij meerdaagse festivals/evenementen, maar ook bij evenementen die 's nachts plaatsvinden, in een weekend, voorafgaand aan feestdagen, of die tot in de vroege ochtend doorgaan. Alcohol- en drugsgebruik brengen eerder gezondheidsrisico's en irritaties met zich mee wanneer gebruikers meerdere dagen achtereen gebruiken en/of niet uitgerust zijn.
Bezoekers met klein budget of onder de 18	De kans op zelf meegebrachte alcohol is groter bij bezoekers met een klein budget, met name wanneer het evenementen in de openbare ruimte betreft zonder toegangscontroles. Het gaat dan vaak om sterke drank omdat dit makkelijker mee te nemen is. Bij zelf meegebrachte alcohol is toezicht op de leeftijdsgrens en dronkenschap lastiger dan wanneer alle bezoekers hun bestelling plaatsen bij een bar of in een winkel.
Bezoekers uit de directe omgeving van het evenement	Als er bij een evenement in dorp of stad veel lokale bezoekers zijn, is er een grotere kans dat mensen thuis indrinken en al onder invloed aan het evenement beginnen.

1.3.3 Kenmerken van het evenement

Naast de kenmerken van de bezoekers en de gebruikte middelen, spelen als derde de kenmerken van het evenement een belangrijke rol bij het inschatten van de risico's en het kiezen van een mix aan maatregelen. Twee vragen zijn hierbij van belang:

1. Gaat het om een evenement met een open of een afgesloten terrein?
2. Wat voor type evenement is het?

Gaat het om een open of gesloten evenement?

Open evenementen zonder toegangscontrole (zoals Koningsdag) waarbij zowel jongeren onder als boven de 18 jaar aanwezig zijn, vragen om een andere aanpak dan evenementen in een afgesloten ruimte of terrein, zeker als daar de minimumleeftijd voor toegang 18 jaar is. Dit geldt zowel voor de maatregelen die genomen kunnen worden ten aanzien van de naleving van de alcoholleeftijd als de maatregelen om drugshandel, -bezit en -gebruik te voorkomen.

Vanzelfsprekend speelt ook de omvang van het evenement een grote rol bij het bepalen van de aanpak. Een jaarlijks terugkerend groot dance-event vraagt om een andere aanpak ten aanzien van het voorkomen van handel en problemen door het gebruik van drugs dan een

eenmalig kleinschalig jazzfeest. Een valkuil is echter om kleine evenementen te snel in te delen als regulier evenement (A-evenement), omdat men geen extra risico's verwacht. Een kleiner evenement kan echter minder professioneel georganiseerd zijn, wat juist weer extra risico's met zich meebrengt.

Tip: leren van voorgaande edities

Veel evenementen zijn terugkerend. Dan is het nuttig om na te gaan of zich tijdens voorgaande edities of vergelijkbare evenementen, incidenten hebben voorgedaan. Zijn er locaties en/of tijdstippen (hotspots) te benoemen waar/wanneer ongewenste situaties plaatsvonden of te verwachten zijn? Welke maatregelen zijn in het verleden genomen? Is hier een evaluatie van?

Ook bij nieuwe evenementen kan gekeken worden naar relevante ervaringen en inzichten als het evenement al in een andere gemeente heeft plaatsgevonden. Daarnaast kunnen vergelijkbare evenementen (qua publiek of muziekstijl) relevante informatie opleveren.

Wat voor type evenement is het?

Het type evenement is een belangrijke indicator voor de problemen die verwacht kunnen worden door alcohol en drugs en de maatregelen die genomen kunnen worden. Muziekstijl, de duur van een evenement en de mogelijkheden om temperatuur en het binnenklimaat te regelen spelen een belangrijke rol:

- Vindt het evenement plaats voor een vrije dag? Bezoekers zijn dan eerder geneigd de remmen los te gooien en gebruiken dan meer alcohol en drugs.
- Is het een meerdaags evenement? Bezoekers drinken meer en naarmate een evenement langer duurt, is er meer kans op gezondheidsproblemen door alcohol en drugs. Vermoeidheid speelt dan een grotere rol.
- Zijn er goede mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de warmte en luchtvochtigheid? Hoe is het weerbeeld? Alcohol en drugs kunnen de warmteregulatie in het lichaam verstoren. Bij extreem koud of warm weer of in ruimten waar het erg warm en vochtig is, brengt dit extra risico's met zich mee.
- Hoe is de bereikbaarheid van het evenement? Wanneer veel mensen met de auto of de fiets komen is het risico op rijden onder invloed groot. Ook kunnen na afloop door vermoeidheid en middelengebruik irritaties ontstaan wanneer de logistiek rond parkeerplaatsen en (openbaar) vervoer niet goed is geregeld.
- Wat voor muziek wordt er gedraaid? Muziekstijl, bezoekprofiel, middelengebruik en de risico's die daarmee samengaan kunnen sterk samenhangen. Wanneer een evenement verschillende muziekstijlen programmeert en een breed publiek trekt, is de samenhang minder eenduidig. In Tabel 3 staat een globaal overzicht van muziekstijlen die samenhangen met bepaald middelengebruik. Het één leidt dus niet automatisch tot het ander en de trends op dit gebied zijn aan verandering onderhevig, maar het is zinvol om de beschreven relaties mee te nemen in de risicoanalyse. De preventieafdeling van de regionale instelling voor verslavingszorg is op de hoogte van trends.

Tabel 3. Relatie muziekstijl, middelengebruik en risico's

Muziekstijl	Middelen	Risico's
Hardstyle & Hardcore (snellere en hardere elektronische muziek)	<p>Alcohol Stimulanten (MDMA, Speed, cocaine, 3-MMC, 4-MMC) In principe kunnen alle middelen hier voorkomen zoals ook nog cannabis, ketamine, GHB, 2C-B)</p> <p>Verschillen in middelengebruik tussen evenementen is groot.</p>	<p>Door de harde en snelle muziek raken gebruikers meer vermoeid of uitgeput dan bij sommige andere stromingen. Hierdoor ligt het gebruik soms ook wat hoger dan bij andere stijlen.</p> <p>Bij dit gebruikspatroon kan het voorkomen dat mensen overdoseren, oververhit raken, ongeremd gedrag laten zien of een opwindingsdelier krijgen.</p> <p>Verschillen in risico's tussen evenementen is groot.</p>
Psy-trance, Goa-trance, psytechno	<p>Hallucinerende middelen: Paddo's, truffels, LSD, mescaline, DMT, 2C-B ketamine,</p> <p>Maar ook: xtc/MDMA, cannabis</p>	<p>Angst en verwarring: bad trip Angst of Paniekaanval Verminderd aanspreekbaar door hallucinaties</p>
Mainstream, house, techno en trance feesten	<p>Voornamelijk alcohol. Daarnaast MDMA (XTC), cannabis, 3-MMC en cocaïne. Incidenteel ook amfetamine, ketamine en 2C-B. Het gebruik van GHB komt voor, maar op kleine schaal.</p> <p>Verschillen in middelengebruik tussen evenementen is groot.</p>	<p>Ongeremd gedrag, dronkenschap, intoxicaties door alcohol en/of(combi)druggebruik.</p> <p>Daar waar veel mensen zijn die XTC gebruiken: weinig geweld.</p> <p>Verschillen in risico's tussen evenementen is groot.</p>
Fetisj-, kinky- of erotic party	<p>Wanneer het feesten betreft waarbij muziek en outfits centraal staan: zie bij melodische muziekstijlen.</p> <p>Wanneer het hebben van seks meer centraal staat: middelen die lust of seksueel uithoudingsvermogen verhogen zoals MDMA/XTC, 3-MMC, GHB, viagra, poppers, en alcohol.</p>	<p>Dronkenschap en verminderde risico-inschatting. Hoewel op deze feesten aandacht is voor elkaars grenzen kan door middelengebruik de kans op onveilige seks en seksueel grensoverschrijdend gedrag toenemen.</p> <p>Verschillen in risico's tussen evenementen is groot.</p>

Muziekstijl	Middelen	Risico's
Rock, Heavy Metal, Hard Rock, Punk, Gothic, Alternatief	Voornamelijk alcohol (relatief vaak sterke drank) en soms cannabis, incidenteel stimulantia zoals cocaïne en amfetamine.	Overmatig gebruik van alcohol (en andere middelen), ongeremd gedrag, dronkenschap, intoxicaties door alcohol en/of (combi)drug- gebruik.
Pop, Top 40, Nederpop, Latin, Salsa, Skihut, piratenfeest	Voornamelijk alcohol en in mindere mate cannabis. Daarnaast soms ook wel MDMA/XTC, cocaïne en ketamine. Verschillen in middelengebruik tussen evenementen is groot.	Overmatig gebruik van alcohol, ongeremd gedrag, dronkenschap, intoxicaties door alcohol en/of (combi)druggebruik. Verschillen in risico's tussen evenementen is groot.
Urban, Rap, Hiphop en R&B, Reggae	Voornamelijk alcohol en cannabis en in mindere mate MDMA (XTC) en cocaïne. Incidenteel ook lean (soort hoestdrank) en GHB.	Ongeremd gedrag, overmatig middelengebruik, kans op onveilige seks en seksueel ongewenst gedrag neemt toe, intoxicaties door alcohol en/of (combi)drug- gebruik. Verschillen in risico's tussen evenementen is groot.
Highbrow, Klassiek, Jazz	Voornamelijk alcohol.	Dronkenschap. In mindere mate: ongeremd gedrag.

Samenvattend: een goede risicoanalyse op het gebied van alcohol en drugs houdt rekening met de te verwachten interactie tussen:

- kenmerken van de gebruikte middelen;
- kenmerken van het publiek; en
- het type evenement en de omstandigheden en omgeving waarin het evenement plaatsvindt.

Kleine evenementen: drugs?

De meeste kleine gemeenten zien⁵ weinig drugsgebruik op de evenementen die in de openbare ruimte plaatsvinden. Sommige gemeenten krijgen wel signalen van de organisatoren dat drugsgebruik plaats vindt, vooral op dance evenementen die vaak door externe partijen georganiseerd worden.

Om de aard en omvang van gebruik vast te stellen zijn verschillende methoden beschikbaar:

- Inschatting op basis van de evaluaties van eerdere edities van het evenement en eventuele problemen die zich voordeden, de aard van het evenement, publiek en programmering.
- Observaties door veldwerkers van instellingen voor verslavingszorg (hen kun je ook raadplegen over het verwachte middelengebruik van de doelgroep)
- Rondgang over het terrein tijdens het feest met organisatie en experts in middelengebruik
- Gesprekken met professionals die werkzaam zijn op het evenement, barpersoneel, toiletmedewerkers, eerstehulp- of zorgverleners, toezichthouders die ervaring hebben met signaleren van drugsgebruik, beveiligers, medewerkers van organisaties die voorlichting geven op evenementen
- Vragenlijstonderzoek of focusgroepgesprekken onder evenementbezoekers

De laatste vier methoden geven input tijdens het evenement. Deze informatie kan indien nodig gebruikt worden om beleid bij te stellen of maatregelen uit te breiden dan wel af te schalen. Ook levert het informatie op voor de evaluatie en een eventuele volgende editie van het evenement.

1.4 Drugs: strikt of pragmatisch?

Een vraag die in veel gemeenten leeft, is welk uitgangspunt je hanteert bij drugsbeleid op evenementen. Zet je in op zero tolerance of kies je voor een pragmatische aanpak. Afspraken hierover worden in de driehoek (burgemeester, politie, OM) gemaakt; hier kunnen beleids- en tolerantiegrenzen worden vastgesteld voor het evenement.

In de eerste aanpak staan gedachten centraal als: drugsgebruik is zeer lastig tegen te gaan, de toezichtcapaciteit is beperkt en kan beter ingezet worden op het oppakken van dealers of op het voorkomen van openlijk drugsgebruik. Het voorkomen van gezondheidsschade door riskant drugsgebruik is de grootste prioriteit. Vanuit deze argumenten worden veelal preventieve interventies voorgesteld.

5 Dit is op basis van een inventarisatie in 2019. Er zijn signalen drugsgebruik ook toenemend op dit soort evenementen plaatsvindt.

Met een strikter drugsbeleid wil men een duidelijk signaal afgeven dat drugs niet getolereerd worden, dat het bezit ervan verboden is en dat er veiligheids- en gezondheidsrisico's kleven aan het gebruik van drugs. In dat geval worden bijvoorbeeld strengere toegangscontroles voorgesteld, waarbij de inzet van drugshonden overwogen wordt (zie ook 3.7) en zal er op het evenement streng worden toegezien op openlijk gebruik.

Het is aan de gemeente om als vergunningverlener, met advies van experts, tot een weloverwogen aanpak te komen. Ervaring leert dat het zoeken is naar een juiste balans tussen deze twee aanpakken. Het is zaak de gekozen doelen (zie 1.2) niet uit het oog te verliezen. Tot op heden is niet bewezen dat een zeer repressief of zero tolerance beleid de inzet van de menskracht en financiële bronnen rechtvaardigt en dat een repressief beleid het meenemen en gebruiken van drugs op evenementen vermindert [1]. Het is daarnaast ook mogelijk dat de repressieve aanpak een negatief effect heeft. Zo bestaat de zorg dat bezoekers voor de start van het evenement alvast een flinke hoeveelheid drugs innemen om niet gesnapt te kunnen worden bij de controle en daardoor een verhoogd risico lopen op gezondheidsincidenten. Ook komen strenge controles dikwijls niet ten goede aan de sfeer op het evenemententerrein en kunnen mensen die onwel worden zich geremd voelen in het vragen van hulp. Angst in combinatie met drugsgebruik kan bovendien ook zorgen voor (sterkere) negatieve psychische effecten. Een te soepel regime aan de andere kant kan (de normalisering van) drugsgebruik mogelijk in de hand werken en daarmee bijdragen aan het ontstaan van gezondheidsincidenten en veiligheidsproblemen.

Het is aan de gemeente om hier als vergunningverlener de regie te in nemen en met de betrokken partijen te komen tot een aanpak die de balans vindt tussen afwegingen van juridische en gezondheids- en veiligheidstechnische aard en de beschikbare inzet van preventie, toezicht en handhaving. Om hierbij te ondersteunen, worden in de volgende hoofdstukken verschillende maatregelen besproken aan de hand van wetenschappelijke kennis, best practices en praktijkervaringen.

Afspraken maken over vervolgingsnorm drugsbezit

In de [Opiumwet](#) is onder meer geregeld dat het aanwezig hebben, verkopen, verstrekken of vervoeren van drugs, verboden is. Gebruik van drugs is in Nederland niet verboden omdat de overheid de gebruiker niet wil criminaliseren en voor hen geen drempel wil opwerpen om hulp te zoeken. Evenementen kunnen in hun huisregels desalniettemin opnemen dat drugsgebruik niet is toegestaan.

In de [Aanwijzing Opiumwet](#) is het uitgangspunt opgenomen dat er geen gerichte opsporing wordt ingezet op het bezit van een geringe hoeveelheid drugs voor eigen gebruik en dat dergelijk bezit normaal gesproken niet leidt tot strafvervolgning. Volgens de Aanwijzing gaat het dan om 'bv. één bolletje, één ampul, één wikkel, één pil/tablet (in elk geval een aangetroffen hoeveelheid van maximaal 0,5 gram); een consumptie-eenheid van 5 ml GHB'.

Van deze landelijk vastgestelde vervolgingsnorm met betrekking tot drugsbezit, kan incidenteel door de (lokale) driehoek (OM, burgemeester, politie) afgeweken worden [2]. Er worden dan operationele werkafspraken gemaakt die uitvoerbaar zijn binnen de beschikbare capaciteit. Zie ook 2.1.2.

Alcohol: strikt of pragmatisch?

Voor alcoholbeleid is voldoende onderbouwing voor sterke regulering. Beperking van de beschikbaarheid van alcohol door goede naleving van de leeftijdsgrens, niet doorschenken bij dronkenschap en voldoende aanbod van alcoholvrije alternatieven zorgen voor minder alcohol-gerelateerde problemen [3]. Maar ook dat zal in de praktijk leiden tot zoeken naar de juiste maatregelen. Is het bijvoorbeeld wel of niet gewenst winkels in het centrum een verkoopverbod van alcohol op te leggen tijdens het evenement.

SKIP: gemeenten slaan de handen ineen om drugsgebruik te denormaliseren

Gemeenten in Brabant constateerden een aantal jaren geleden dat de normen rond het gebruik van drugs losser waren geworden en ze maakten zich zorgen om de gevolgen die dat teweeg kon brengen: criminaliteit, aantasting van de (verkeers)veiligheid, ondermijning en een toename van de zorgvraag. Zij sloegen daarom onder de noemer SKIP de handen ineen om die normalisatie van gebruik om te buigen. Drie hoofdlijnen kozen zij om hun inspanningen op te richten:

1. een monitor om betrouwbare cijfers ter beschikking te hebben
2. een communicatietraject & toolbox voor de lokale aanpak
3. het versterken van de samenwerking rond beleid, regelgeving en handhaving.

Het leverde onder meer hulpmiddelen op om het SKIP gedachtengoed (de SKIP-scope) op evenementen te versterken: op basis van de evenementenleidraad van het Trimbos-instituut ontwikkelden de SKIP deelnemers een eigen regioleidraad. Als er een evenement wordt georganiseerd en de inschatting is dat er drugsgebruik plaats zal vinden, worden er maatregelen getroffen die bijdragen aan denormaliseren van drugsgebruik. Standaard zet men in op een preventieve interventies en interventies op drie niveaus van handhaving: privaatrecht, bestuursrecht en strafrecht. Het handavingsgedeelte moet zowel een preventief als herstellende insteek hebben. De gekozen acties en interventies worden onderdeel van de vergunning en beschreven in het veiligheidsplan. Daarnaast is er campagnemateriaal gericht op het beïnvloeden van de norm over drugs onder festivalpubliek.

SKIP is een samenwerking van de gemeenten in de regio Oost- en Midden-Brabant, de GGD Hart voor Brabant, de GGD Brabant Zuidoost en Novadic-Kentron.

Meer informatie: <https://www.skipdietrip.nl/Skip-Toolbox-SKIP> en [Evenementen - SKIP](#).

1.5 Roken op evenementen

Hoewel er steeds minder gerookt wordt, en er overal in het land initiatieven zijn om rookvrije (kind)omgevingen te creëren, zijn er op evenementen relatief veel rokers te vinden. De huidige wetgeving geeft de kaders aan voor het rookbeleid.

Voor roken op evenementen zijn in de Tabaks- en rookwarenwet verschillende bepalingen opgenomen. De bepalingen in de wet gelden niet alleen voor het roken van sigaretten, shag en sigaren maar ook voor vapes (e-sigaretten) met of zonder nicotine, producten die tabak bevatten, zoals een waterpijp of joint met tabak, verhittingsapparaten met tabak, zoals vaporizers, pruimtabak en snuiftabak. Bepalingen uit de Tabaks- en rookwarenwet over roken⁶ op evenementen zijn:

6 Met roken bedoelen we in de leidraad het gebruik van alle producten waarop de Tabaks- en rookwarenwet betrekking heeft, dus ook e-sigaretten (vapes).

- In evenementententen geldt net als in gebouwen een rookverbod. De organisator van het evenement moet het rookverbod instellen, aanduiden en handhaven.
- Er mag geen rookruimte worden ingericht op het evenemententerrein.
- Roken op horecaterrassen en roken in de open lucht is niet verboden, ook niet op evenementen.
- Op een terras buiten een horecatent mag wel gerookt worden als het terras aan minimaal 1 zijde volledig geopend is en het geen rookoverlast in de horecatent veroorzaakt.
- Het is verboden om reclame te maken voor tabaksproducten en aanverwante producten zoals elektronische sigaretten. Het sponsoren van een evenement door fabrikanten van tabaks- en aanverwante producten is eveneens verboden.
- Het is verboden tabaksproducten of aanverwante producten weg te geven of te verkopen aan jongeren onder de 18 jaar.
- Bij ieder verkooppunt moet duidelijk en goed leesbaar staan wat de leeftijdsgrens is voor tabaksproducten en aanverwante producten.
- Het is verboden om rookwaren zichtbaar uit te stallen in of bij het verkooppunt.
- Het is verboden tabaksautomaten te plaatsen die bezoekers zelf kunnen bedienen.

Lees meer op de site van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit: [Roken op een festival of evenement: wat mag wel en wat niet? | Roken en tabak | NVWA](#) en [Eisen verkoop tabak en rookverbod op evenementen | Markten en evenementen: eten en drinken | NVWA](#) of in de [Tabaks- en rookwarenwet](#).

2

Informatievoorziening en communicatie

2.1 Informeren over wetten en huisregels

2.2 Voorlichting over de risico's van alcohol en drugs

2 Informatie en communicatie

In het communicatieplan van een evenement, is het raadzaam op te nemen hoe bezoekers geïnformeerd worden over alcohol- en drugsbeleid. Daarbij zijn twee lijnen te onderscheiden, die naast elkaar kunnen worden ingezet:

1. Bezoekers informeren over de wettelijke kaders en huisregels die ten aanzien van alcohol, drugs en roken gelden tijdens een evenement en over de sancties die aan overtreding gekoppeld zijn (juridisch perspectief).
2. Bezoekers informeren over de (acute) risico's van alcohol- en drugsgebruik en over hoe zij risico's door alcohol en drugs kunnen beperken (gezondheidsperspectief).

Gemeenten kunnen (lokale) organisatoren van evenementen uitleggen wat er van hen verwacht wordt als het gaat om informatievoorziening en communicatie naar bezoekers. Dat kan helpen meer inzicht en begrip te krijgen.

2.1 Informeren over wetten en huisregels

Door middel van huisregels kan de organisator, al dan niet gebaseerd op wet- en regelgeving, aangeven wat er wel en niet getolereerd wordt tijdens het evenement en, in het geval van meerdaagse festivals, op de camping van het evenement. Deze huisregels hebben een privaatrechtelijk karakter, wat inhoudt dat bezoekers bij het betreden van het evenemententerrein (stilzwijgend) akkoord gaan met de regels. Zij dienen hierover wel tijdig geïnformeerd te worden (zie paragraaf 2.1.3).

Organisatoren zijn niet verplicht wettelijke bepalingen op te nemen in de huisregels. Het kan voor bezoekers echter verhelderend zijn als zij geïnformeerd zijn over geldende wetgeving of over het feit dat bepaalde huisregels een wettelijke grondslag hebben. Dit kan begrip vergroten en de naleving bevorderen. De huisregels geven het personeel juridische handvatten om bezoekers die ongewenst gedrag vertonen, aan te spreken, te weren of van het terrein te verwijderen. Privaatrechtelijke huisregels zijn alleen van toepassing op evenementen waar de bezoeker een duidelijk afgebakend gebied betreedt. Daarnaast is het vereist dat dit gebied in de evenementenvergunning is aangewezen als evenemententerrein. Bij niet afgebakende evenemententerreinen gelden de bepalingen van de landelijke wetgeving en de relevante regels van de APV, zoals een glasverbod of een alcoholverbod in het centrum. Het is juridisch niet goed mogelijk om een heel centrum als evenemententerrein aan te wijzen; de gevolgen van de huisregels voor bewoners en ondernemers in het gebied maken de maatregel al snel disproportioneel.

De gemeente kan het stellen van huisregels verplichten als onderdeel van de vergunningsvoorwaarden van een evenement.

Kleine gemeenten: communicatie met de organisatoren

Ook de samenwerking tussen gemeenten en organisatoren vaart wel bij zorgvuldige communicatie. In kleine gemeenten wordt het schenken van alcohol tijdens evenementen in de openbare ruimte dikwijls verzorgd door lokale horecaondernemers; soms nemen zij ook de organisatie van het evenement op zich. Zij voelen zich hiervoor niet altijd gewaardeerd waardoor de samenwerking rond alcoholbeleid soms stroef verloopt. Organisatoren hebben het gevoel alleen van de gemeente te horen wanneer de regels worden overtreden, staand beleid gewijzigd wordt of de handhavingsstrategie wordt aangescherpt.

In de gemeente Voorst is de samenwerking tussen gemeente en horeca sterk verbeterd door een aantal communicatie-initiatieven:

- Toen de gemeente besloot over te gaan tot een duidelijke en consequente handhavingsstrategie met betrekking tot het alcoholbeleid tijdens evenementen, werd deze toegelicht door het gemeentebestuur in een bijeenkomst met alle organisatoren. Nog altijd organiseert de gemeente één keer per jaar een vergelijkbare bijeenkomst. Deze wordt breed opgezet: er vindt een evaluatie plaats van het afgelopen evenementenseizoen, veranderingen in wet- en regelgeving worden besproken en organisatoren dragen zelf ook agendapunten aan. Dit draagt bij aan het draagvlak voor de aanpak onder alle betrokken partijen.
- Het gemeentebestuur vindt het belangrijk om niet alleen van zich te laten horen als regels worden overtreden door organisatoren, maar geeft het ook aan als dingen wél goed gaan. Goede resultaten worden daarom beloond met een zogenoemde 'complimentenbrief', ondertekend door de burgemeester. Dit wordt gewaardeerd door de organisatoren.

2.1.1 Huisregels voor alcohol

Bij het opstellen van huisregels zijn de volgende punten op basis van de [Alcoholwet](#) en het [Wetboek van Strafrecht](#) altijd van toepassing:

- Er wordt geen alcohol geschonken aan jongeren onder de 18 jaar (art. 20 lid 1, Alcoholwet).
- Bij twijfel over de leeftijd wordt er zonder het vertonen van een geldig legitimatiebewijs geen alcohol geschonken (art. 20 lid 1, Alcoholwet).
- Het is verboden alcohol te verkopen aan een meerderjarige wanneer de alcohol bestemd is voor een jongere onder de 18 jaar (art. 20 lid 1, Alcoholwet).
- Het is verboden om alcohol te nuttigen of in bezit te hebben onder de 18 jaar (artikel 45, Alcoholwet).
- Het is als meerderjarige niet toegestaan om alcohol door te geven aan een persoon onder de 18 jaar (art. 45a lid 1, Alcoholwet).
- Er wordt geen alcoholhoudende drank geschonken aan dronken bezoekers (artikel 151f, Wetboek van Strafrecht).

Huisregels op basis van deze wetgeving kunnen worden aangevuld met regels die specifiek voor het evenement gelden, zoals:

- Personen die zichtbaar onder invloed zijn worden niet toegelaten tot het evenement.
- Het is niet toegestaan om eigen (alcoholhoudende) consumpties mee het terrein op te nemen.

Huisregels voor campings bij evenementen

Voor campings bij meerdaagse evenementen, waar de bezoekers overnachten, is het raadzaam waar nodig aanvullende huisregels te formuleren over alcohol, drugs en roken. Bijvoorbeeld over de al dan niet toegestane hoeveelheden mee te nemen alcohol.

2.1.2 Huisregels voor drugs

Bij het opstellen van huisregels met betrekking tot drugs zijn een aantal bepalingen uit de Opiumwet van toepassing:

- [Het vervaardigen, vervoeren, verkopen, verhandelen en bezitten van drugs vermeld op Lijst I of II⁷ zijn strafbaar \(art. 2 en 3, Opiumwet\)](#), Het gebruik van drugs is niet als strafbaar aangemerkt.
- In de [Aanwijzing Opiumwet](#) (Opsporing en vervolging punt 2) is het uitgangspunt opgenomen dat het bezit van een geringe hoeveelheid voor eigen gebruik van een middel dat vermeld wordt op lijst I en lijst II in beginsel niet tot gerichte opsporing leidt.
- Op [lijst I](#) staan onder meer amfetamine (speed), cocaïne, ecstasy (XTC), GHB, 3-MMC en 4-FA. Op [lijst II](#) gaat het om middelen als cannabis (hasj en wiet), lachgas en paddo's. Ketamine, een middel dat ook gebruikt worden bij het uitgaan, valt onder andere wetgeving.
 - Ketamine valt onder de Geneesmiddelenwet. Zonder vergunning of doktersrecept is het produceren, verhandelen en in bezit hebben van ketamine verboden. Gebruik en bezit van gebruikershoeveelheden vallen niet onder deze wet. In de praktijk zal ketamine, behandeld worden als een Opiumwetmiddel omdat door security niet te onderscheiden is om welk middel het gaat. Ook (legale) research chemicals worden op die manier behandeld.

7 In de Opiumwet wordt het gebruik van drugs niet strafbaar gesteld, maar productie, handel en bezit van drugs wel. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen harddrugs (Lijst I van de Opiumwet) en softdrugs (Lijst II), vanwege de verschillen in gezondheidsrisico's.

Hoewel gebruik van drugs volgens de wet niet strafbaar is, kan de organisator van het evenement via de huisregels communiceren dat drugsgebruik niet is toegestaan. Hiermee wordt een duidelijke norm neergezet en biedt personeel handvatten om bij overtreding van de huisregels op te treden. Voorbeelden van huisregels met betrekking tot drugs:

- Het is niet toegestaan drugs en overige geestverruimende middelen mee het terrein op te nemen of in bezit te hebben.
- Indien drugs gevonden worden bij de toegangscontrole of op het terrein, worden deze in beslag genomen en de betreffende bezoeker wordt van het terrein verwijderd. Indien nodig wordt de politie ingeschakeld.
- Bezoekers onder invloed worden niet toegelaten tot het terrein⁸.

Huisregels en vervolgingsnorm

Er is een landelijke vervolgingsnorm vastgesteld voor drugsbezit (zie 1.4). Om het justitiële apparaat niet overmatig te belasten, gaat men niet over tot vervolging bij bezit van drugs voor eigen gebruik. Lokaal kan daarvan in uitzonderingsgevallen worden afgeweken [4].

Uiteraard moeten de betrokken veiligheidsprofessionals bij het evenement de vervolgingsnorm kennen, zodat ze weten wanneer ze de politie moeten inschakelen. Die informatie wordt meestal door de politie met hen besproken in de voorbereidingen van een evenement of bij reguliere overleggen met beveiliging (3.2) van een evenement of bij reguliere overleggen met beveiliging (3.2).

2.1.3 Huisregels roken

Op de website van de [Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit](#) (NVWA) is geformuleerd welke ge- en verboden voor evenementen gelden op basis van de Tabaks- en rookwarenwet:

- Er mag niet gerookt worden in tenten en onder overkappingen waar horecafaciliteiten zijn, werkzaamheden worden verricht en/of kunst- of culturele activiteiten plaats- vinden.
- Roken op het terras van een horecatent is toegestaan wanneer het terras aan één zijde volledig open is en wanneer het in de tent geen rookoverlast veroorzaakt.
- Roken in de buitenlucht is toegestaan volgens de Tabaks- en rookwarenwet, maar organisatoren mogen aanvullende regels stellen. De organisator kan ook een aanvullende huisregel opnemen over de sanctie op roken op plaatsen waar dit niet is toegestaan.
- Er wordt geen tabak (en aanverwante producten zoals vapes) verstrekt aan jongeren onder de 18 jaar.
- Als de verstrekker niet zeker weet of de persoon 18 jaar of ouder is, wordt om een geldig identiteitsbewijs gevraagd. Zonder een geldig identiteitsbewijs wordt geen tabak (en aanverwante producten zoals vapes) verstrekt.

⁸ Het is niet eenvoudig om mensen onder invloed van drugs te herkennen. Meer informatie hierover in hoofdstuk 3.10.

Huisregels kunnen gebaseerd worden op deze wetgeving en worden aangevuld met regels die specifiek voor het evenement gelden, zoals:

- Het gehele evenemententerrein is rookvrij, en dus is roken nergens toegestaan en worden er geen tabak en nicotine houdende producten (en aanverwante producten) verkocht.

2.1.4 Communicatie van de huisregels

Door vooraf duidelijk te communiceren over de regels weten de bezoekers tijdig onder welke voorwaarden ze welkom zijn op het evenement. Huisregels zijn bij betaalde evenementen zelfs pas van kracht als bezoekers deze al bij aankoop van hun kaartje of bij betreding van het evenement duidelijk hebben kunnen lezen. Het is dus verplicht om hier tijdig en zorgvuldig over te communiceren. Bij vrij toegankelijke evenementen volstaat het als de huisregels bij de ingang(en) van het evenement zichtbaar zijn.

Bovendien gedragen bezoekers die goed zijn geïnformeerd zich minder gauw gefrustreerd, agressief of tegendraads. Bij het communiceren van regels en voorschriften is het van belang toe te lichten waarom die regels er zijn – bijvoorbeeld uit het oogpunt van wettelijke verplichtingen, gezondheidsbescherming en de veiligheid van de vele aanwezigen. Bezoekers zullen in dat geval eerder geneigd zijn de regels op te volgen [5].

- Communicatie van huisregels voorafgaand aan het evenement:
 - via de website en eventueel sociale mediakanalen van het evenement;
 - bij het online aanschaffen van tickets (men dient dan bij de aankoop akkoord te gaan met de huisregels);
 - via de briefing die bezoekers vaak een paar dagen voor het evenement per e-mail of sociale media krijgen (last event info).
- Zichtbaarheid en communicatie van huisregels tijdens het evenement:
 - bij alle ingangen van het evenemententerrein (bv. op digitale borden, banners of posters);
 - op de festival app, de Instagram pagina, in het programmaboekje van het evenement;
 - bij tap- of schenkpunten voor alcohol (bv. via posters);
 - op digitale schermen op het terrein;
 - bij delen van het terrein waar niet gerookt mag worden en plaatsen waar roken wel is toegestaan.

Gemeenten kunnen toetsen of organisatoren de huisregels op de juiste manier communiceren en indien nodig via de vergunning verplichtingen hierover opleggen.

Informeer ook vrijwilligers en personeel over wetten en huisregels

Ook voor het personeel of de vrijwilligers die bij het evenement betrokken zijn, is het belangrijk dat zij op de hoogte zijn van de geldende wet- en regelgeving. Daarnaast moeten zij weten welke gedragsregels er gelden voor hen als medewerkers en wat zij kunnen doen als zich incidenten voordoen. Voor meer informatie en tips: zie 4.1.

2.2 Voorlichting over de risico's van alcohol en drugs

Publieksvoorlichting kan worden ingezet om bezoekers te informeren over de (gezondheids-) risico's van alcohol- en drugsgebruik. De insteek hierbij is niet het juridisch kader (zoals bij communicatie over wetten en huisregels), maar het gezondheidskader. Het doel van deze vorm van communicatie is om gezondheidsrisico's terug te dringen bij het gebruik van alcohol en drugs. Dat kan door bezoekers te ontmoedigen om (overmatig) alcohol en/of drugs te gebruiken en te voorkomen dat ze onder invloed aan het verkeer deelnemen. Ook kunnen handvatten meegegeven worden die de kans op gezondheidsincidenten verkleint op het moment dat ze, ondanks wetten en ontmoediging, toch (overmatig) alcohol en/of drugs gebruiken.

Unity

Bij peer to peer educatie geven jongeren voorlichting aan hun leeftijds- en leefstijlgenoten. In Nederland is Unity de meest bekende peerorganisatie in het uitgaansleven. Het is een vrijwilligersproject van jonge mensen uit de dance-scene. De vrijwilligers worden opgeleid tot peer educators en geven op festivals, feesten en in clubs voorlichting over uitgaan, alcohol en drugs en de risico's die daaraan verbonden zijn. De coördinatie ligt bij de instellingen voor verslavingszorg. Unity heeft als doel de risico's van het gebruik van alcohol en andere drugs zoveel mogelijk te beperken. Unity is door het Centrum Gezond Leven gecertificeerd als [theoretische goed onderbouwde interventie](#). Meer informatie is te vinden op www.unity.nl.

Celebrate Safe

Clubeigenaren en evenementorganisatoren hebben in samenwerking met onder andere Unity, Event Medical Service en MedEvent het Celebrate Safe platform opgezet. De partners van Celebrate Safe zetten zich in voor het bevorderen van veiligheid en gezondheid op evenementen en festivals.

De publiekscampagne van Celebrate Safe is ontwikkeld om het online en offline bereik van goed onderbouwde interventies met betrekking tot veilig uitgaan te vergroten. Diverse thema's op het gebied van gezond en veilig feesten onder uitgaanders vallen onder Celebrate Safe, denk aan alcohol en drugs, maar ook aan gehoorschade en onveilige seks. Afhankelijk van het type feest worden specifieke thema's onder de aandacht gebracht. Meer informatie is te vinden op www.celebratesafe.nl.

Werkt het?

Kennis delen over de nadelen en schadelijke gevolgen is een basis-ingrediënt bij het voorkomen van gebruik of problemen door alcohol en drugs. Maar voorlichting alleen is niet voldoende om ervoor te zorgen dat mensen minder alcohol, en/ of drugs gebruiken. Voorlichting heeft meestal pas effect in combinatie met andere maatregelen, zoals het bekend maken van huisregels, het beperken van de beschikbaarheid van alcohol en drugs en het toezicht houden op de naleving van de regels [6].

Denk ook aan de sociale veiligheid: is het hier oké?

Onder invloed van alcohol en drugs staan mensen minder stil bij hun eigen grenzen, of die van anderen. (Seksueel) grensoverschrijdend gedrag kan er het gevolg van zijn. Laat bezoekers en personeel weten wat ze kunnen doen als ze met dit soort gedrag te maken krijgen of wanneer ze het zien gebeuren. Ben je oké helpt daarbij. Het is een campagne speciaal gericht op het uitgaansleven om grensoverschrijdend gedrag bespreekbaar te maken. Het is niet alleen een publiekscampagne maar er is ook een toolkit en een checklist voor organisatoren. Meer informatie: [Festival — Ben je oké? \(benjeoke.nl\)](https://www.benjeoke.nl) en [De publiekscampagne 'Ben je oke?' van Rutgers Nationaal](#).

Hoe pak je het aan?

Of er op en rond een evenement voorlichting gegeven moet worden over alcohol en drugs kan een lastig vraagstuk zijn. Per (type) evenement dient afgewogen te worden of de veronderstelde voordelen opwegen tegen de potentiële nadelen. Bij evenementen waarbij een grote kans is dat er door veel bezoekers drugs gebruikt worden, kan het zinvol zijn om bezoekers te informeren over de risico's van drugsgebruik en handvatten mee te geven om gezondheidsincidenten te voorkomen. Aan de andere kant kan voorlichting over drugs bij evenementen tot gevolg hebben dat bij jongeren het beeld ontstaat dat het gebruik van drugs erbij hoort. Een aandachtspunt is dan ook dat in de communicatie drugsgebruik niet als vanzelfsprekend wordt benoemd. De instelling voor verslavingszorg kan de gemeente bij deze afweging adviseren.

Praktijkvoorbeeld

In [Amsterdam](#) is gekozen om bij de vergunningverlening aan dance-events voorlichting over drugs als voorwaarde te stellen. De gemeente eist van de organisator dat er professionele voorlichting gegeven wordt over de mogelijke gezondheidsrisico's van uitgaansdrugs, tenminste via een link op de eventwebsite naar voorlichtingswebsites van de verslavingszorg, [Unity](#) of [Celebrate Safe](#), eventueel aangevuld met informatieverstrekking door 'peers' tijdens het evenement (zie tekstkader 'Unity' hiervoor).

Waarschuwingcampagne

Het Drugs Informatie en Monitoring Systeem ([DIMS](#)) van het Trimbos-instituut monitort de Nederlandse drugsmarkt. Hierdoor kunnen tijdig drugs worden geïdentificeerd die stoffen bevatten die een acuut gevaar vormen voor de volksgezondheid en die voor gebruikers van drugs extra of acute gezondheidsschade kunnen opleveren. Wanneer dit het geval is kan een landelijke of gerichte waarschuwingcampagne (Red Alert) worden opgezet om gebruikers van drugs te waarschuwen.

Extra gevaarlijke drugs in omloop?

Neem voorafgaand aan een evenement contact op met de regionale instelling voor verslavingszorg, zij kennen de drugsmarkt en kunnen adviseren of er op het evenement aandacht moet zijn voor extra gevaarlijke drugs die op dat moment in omloop zijn. Deze informatie is ook te vinden via de Red Alert app, zie www.drugsredalert.nl.

Een Red Alert campagne loopt volgens een strikt protocol dat is opgesteld in samenwerking met het ministerie van VWS, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de aan DIMS deelnemende instellingen voor verslavingszorg. Deze instellingen spelen een belangrijke rol bij de uitrol van de campagne. Zij worden door het landelijke DIMS-bureau geïnformeerd over de stappen die zij moeten zetten en vormen het aanspreekpunt voor gemeenten. De instellingen voor verslavingszorg (en GGD-en) onderhouden daarnaast contacten met organisatoren van evenementen (en de partijen die door hen ingezet worden zoals de beveiliging) om hen te informeren over de acties die ze kunnen ondernemen.

Bij een Red Alert worden ook media, Spoedeisende Hulp-afdelingen van ziekenhuizen, evenementenzorgorganisaties, ambulancediensten, forensisch artsen bij de politie en andere (medisch) belanghebbenden betrokken, voor zover zij zich hebben aangesloten bij de Monitor Drugsincidenten (MDI). Bij een Red Alert worden zij door het Trimbos-instituut geïnformeerd over de acute risico's en wat dit betekent voor hun handelen.

Monitor Drugsincidenten

Aansluiten bij de Monitor Drugsincidenten? Als gemeente kunt u bovengenoemde partners doorverwijzen naar de MDI via drugsincidenten@trimbos.nl.

3

Toezicht en handhaving

3.1 Verantwoordelijkheden

3.2 Afspraken maken

3.3 Maatregelen en interventies voor toezicht en handhaving

3.4 Dropbox

3.5 Fouilleren en visiteren

3.6 Drugskluis

3.7 Drugshonden

3.8 Controle drugsbezit, -gebruik en -handel op het evenement

3.9 Leeftijdscontrole

3.10 Onder invloed van alcohol en/of drugs

3.11 Roken

3 Toezicht en handhaving

3.1 Verantwoordelijkheden

Om te zorgen dat een evenement veilig en volgens de regels verloopt is het van belang dat er toezicht wordt gehouden en de wetten worden gehandhaafd. Op een evenement zijn verschillende partijen betrokken bij het toezicht op en de handhaving van de wetgeving en aanvullende voorschriften:

- De **organisator** is op basis van de evenementen- of exploitatievergunning primair verantwoordelijk voor een veilig verloop van het evenement. De organisatie moet te allen tijde kunnen aantonen dat zij alles inzetten om incidenten te voorkomen. Daar waar incidenten toch plaatsvinden, moeten zij in staat zijn hier direct op te anticiperen. Het handhaven van de (openbare) orde is daarbij één van de speerpunten.

De organisator is daarnaast verantwoordelijk voor de naleving van onder andere de Alcoholwet, Opiumwet, Tabaks- en rookwarenwet en eventueel aanvullende vergunningsvoorschriften. Het toezicht op het evenemententerrein ligt dus primair bij de organisator, die zich kan laten assisteren door beveiliging.

- De Wet Particuliere Beveiligingsorganisaties en Recherchebureaus (WPBR) stelt dat het bewaken van de veiligheid van personen en goederen of het waken tegen verstoring van de orde en rust op terreinen en gebouwen, een taak is die exclusief toebehoort aan de **beveiliging**. De beveiliging ziet erop toe dat de wettelijke bepalingen, vergunningsvoorschriften en huisregels worden nageleefd en treedt op bij overtredingen. Daarnaast heeft de beveiliging een signalerende rol als het gaat om bezoekers die onwel worden en andere (gezondheids-)incidenten. Ook voor de ordehandhaving in de directe omgeving van het evenemententerrein is de organisatie/beveiliging verantwoordelijk, althans voor zover het in relatie is tot het evenement. Bijvoorbeeld de aanlooproute of de uitloop van het evenement. Een beveiligingsbedrijf dat wordt ingehuurd voor een evenement dient over een vergunning van het ministerie van Justitie en Veiligheid te beschikken.
- De **politie** is uitvoerder van de opsporing en handhaving van de Opiumwet. Daarnaast is ook het toezicht op de openbare orde buiten het besloten evenemententerrein en de directe omgeving de verantwoordelijkheid van de politie. Het is aan de vergunningverlener om voor de betrokken partijen en diensten inzichtelijk te maken wat tot het evenemententerrein behoort en wat niet, zoals aangrenzende wegen en parkeerterreinen. Zowel bij evenementen met als evenementen zonder duidelijke begrenzing van de openbare ruimte, is het raadzaam om vooraf duidelijke afspraken te maken over de samenwerking en taakverdeling tussen de politie en de beveiliging.

- De **gemeente** is verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de APV, de Alcoholwet en de voorschriften uit de evenementenvergunning. De gemeentelijke toezichthouders en opsporingsambtenaren (boa's) voeren de controles uit. De politie kan hierbij een ondersteunende rol vervullen in het kader van openbare orde en veiligheid en toezicht op naleving van de APV. Daarnaast kunnen de voorschriften uit de evenementenvergunning ook door bijvoorbeeld de vergunningverlener zelf, de afdeling Openbare Orde en Veiligheid of de brandweer gecontroleerd worden.
- De **Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit** (NVWA) houdt toezicht op de naleving van de Tabaks- en rookwarenwet (zie paragraaf 3.11).

Effectief toezien en handhaven

Duidelijke en routinematige aanwezigheid van beveiligers met daarbij een snelle en adequate reactie op ongewenste gebeurtenissen ontmoedigt ongewenst gedrag [7,8]. Vroegtijdige interventie en uit de anonimiteit halen van potentiële ordeverstoorders, helpt escalatie voorkomen. Toezicht op en handhaving van de regels blijkt daarnaast een effectief middel om alcoholmisbruik te beperken [9].

Kleine gemeenten: extra toezicht

De organisator van een muziekfeest in Sliedrecht met een kleine 1000 bezoekers, stelde een 'Toezichthouder drank- en rookbeleid' aan. Diens taak hield in: fouilleren op zelf meegebrachte alcoholische dranken maar ook op het terrein rondlopen en signaleren van alcoholmisbruik en drinken en roken door minderjarigen.

Fouilleren mag alleen wanneer dat in het huisreglement is aangekondigd, wanneer de toezichthouder een beveiligers is, hij/zij toestemming vraagt voor de fouillering en wanneer het gaat om een privaatrechtelijke oppervlakkige veiligheidsfouillering (POV, zie ook 3.5).

Juridisch kader in beeld

Bekijk het schema waarin SKIP de verantwoordelijkheden koppelt aan [Juridisch kader](#). Op dit moment onderzoekt SKIP hoe een privaatrechtelijke boete kan worden opgelegd op een evenement. De mogelijkheid is er en wordt al toegepast in de winkelbranche maar is voor evenementen nog niet uitgewerkt.

3.2 Afspraken maken

De manier waarop toezicht wordt gehouden en de intensiteit ervan worden in principe bepaald op basis van de wetgeving, de aanvullende huisregels die door de organisator zijn vastgelegd, de risicoanalyse die voorafgaand aan het evenement is uitgevoerd en de afspraken die hierover in de lokale driehoek (burgemeester, OM en politie) zijn gemaakt. Ook de wijze waarop gereageerd wordt door de verschillende toezichthouders, bijvoorbeeld bij het aantreffen van kleine hoeveelheden drugs, wordt bepaald door zowel de wettelijke regels als de lokale afspraken tussen gemeenten, politie en het OM. Door deze afspraken vast te leggen in een handhavingplan voorkom je dat van geval tot geval moet worden beoordeeld hoe het best kan worden opgetreden.

Voorafgaand aan het evenement kunnen betrokken stakeholders afspraken maken over de volgende zaken:

- Het toezichtplan, waarin is afgesproken op welk moment op welke aspecten (bijvoorbeeld leeftijdsgrens voor alcohol schenken) toezicht wordt gehouden en wie dat toezicht gaat uitvoeren.
- Hoe te handelen bij overtredingen van de APV, waarin bijvoorbeeld opgenomen kan zijn dat het nuttigen van zelf meegebrachte drank op straat verboden is.
- Hoe te handelen bij negeren van een alcoholverkoopverbod in het evenementengebied.
- Maatregelen die volgen bij het aantreffen van drugs tijdens de foullering, visitatie of op het evenemententerrein.
- De wijze waarop wordt omgegaan met personen onder invloed van alcohol en/of drugs.
- De wijze van handelen wanneer iemand een strafrechtelijke overtreding heeft begaan maar (eerst) medische zorg nodig heeft.
- Het signaleren van en acteren op minderjarigen met alcohol.
- De wijze waarop er wordt omgegaan met personen die roken op plekken op het evenemententerrein waar dit niet is toegestaan.
- Situaties waarbij een persoon overgedragen dient te worden aan de politie (onder meer met betrekking tot de vervolgingsnorm voor drugsbezit – zie ook kader in paragraaf 1.4).
- Verstrekking van alcohol op het terrein die de Alcoholwet niet naleven.
- Het bewaren en vervoeren van in beslag genomen drugs.
- Verantwoordelijkheid voor woordvoering en welke uitgangspunten daarbij in acht worden genomen.

Zie voor een voorbeeld van een uitwerking de website [Dance event organiseren - Gemeente Amsterdam](#) en het [Amsterdams beleidskader Dance Events](#).

Tip

De gemeente Amsterdam heeft het beleid voor dance evenementen doorvertaald naar regels voor de horeca, op basis van een bepaling in de APV dat er [nadere regels](#) gesteld kunnen worden aan alle horecaondernemingen die dance programmeren.

Tip

Voor een evenement van start gaat, kan onder leiding van de gemeente een schouw worden uitgevoerd over het evenement. Daarbij kunnen afgesproken maatregelen en voorzieningen worden gecontroleerd en waar nodig nog worden aangepast. Denk aan bereikbaarheid van de zorgpost, vrije doorgang op de calamiteitenroutes, kwaliteit van de bewegwijzering en inrichting van de bars.

Voorbeeld: handelingsperspectief bij aantreffen drugs

Wanneer in de gemeente Amsterdam bij de toegangscontrole of elders op het evenemententerrein een hoeveelheid drugs wordt aangetroffen onder de vervolgingsgrens van het OM, worden de drugs afgenomen, gedeponereerd in de drugskluis en de betrokken persoon wordt van het terrein verwijderd. Wanneer in de driehoek is vastgesteld dat een gebruikershoeveelheid softdrugs gedoogd wordt én als voor het betreffende evenement geen striktere regels zijn vastgelegd, mag de betrokken persoon met deze hoeveelheid het terrein betreden.

Als hoeveelheden drugs worden aangetroffen die volgens de afspraken met het OM reden zijn voor vervolging, verloopt dit als volgt:

De bezoeker wordt aangehouden en meegenomen naar een daartoe ingerichte ruimte (met instemming van de bezoeker, aangezien beveiligingsmedewerkers officieel geen personen mogen "vastzetten"). De bewaar ruimte is ingericht conform advies van de hulpdiensten en staat onder permanent toezicht.

- Geregistreerd wordt bij welke persoon de (soft- of hard)drugs zijn aangetroffen en in welke hoeveelheid.
- De opgegeven naam wordt vastgelegd (dan wel de weigering deze te verstrekken, aangezien de beveiligingsmedewerkers niet de bevoegdheid hebben om naar legitimatie te vragen).

De politie wordt gewaarschuwd en de persoon wordt overgedragen aan de politie. De politie haalt de aangehouden persoon binnen een uur na melding op en krijgt de genoteerde gegevens en de in beslag genomen goederen van de beveiliging mee.

Zie [Amsterdams beleidskader dance events | Lokale wet- en regelgeving](#).

Tip: afspraken met de omgeving van het evenement

Naast de afspraken met stakeholders die betrokken zijn bij wat er op het evenement gebeurt, kan het ook zinvol zijn om afspraken te maken met partijen in de omgeving van het evenement, met name als het gaat om indrinken. Dat gaat geregeld om relatief grote hoeveelheden (sterke) drank die binnen korte tijd gedronken worden. Het indrinken gebeurt vaak onderweg naar of in de omgeving van het evenement. Dit brengt overlast, gezondheids- en veiligheidsrisico's met zich mee. Om dit te beperken, kan de gemeente actie ondernemen:

- De gemeente kan met lokale alcoholverkooppunten afspreken, of op basis van de Alcoholwet afdwingen ([zie voorbeeld gemeente Amsterdam](#)), dat er ten tijde van het evenement geen drank wordt verstrekt of dat verstrekking tot kleine hoeveelheden drank per klant wordt beperkt.
- De gemeente kan afspreken met de horeca in de omgeving van een evenement dat zij extra alert zijn op dronken klanten. Zo kan voorkomen worden dat bezoekers na afloop van het evenement (stevig) door kunnen drinken in de horeca.
- Ook kan de gemeente met openbaarvervoersbedrijven (bijvoorbeeld de NS) afspreken dat zij geen bezit en verkoop van alcoholhoudende dranken toestaan in de vervoersmiddelen en op de stations.

3.3 Maatregelen en interventies voor toezicht en handhaving

Er is een set aan maatregelen beschikbaar die ingezet kan worden om ervoor te zorgen dat de wetten worden gehandhaafd. Aan een deel daarvan dient de organisator invulling te geven, sommige worden door andere stakeholders ingezet. De in het onderstaande schema opgesomde maatregelen worden in de paragrafen eronder verder uitgewerkt. Deze mogelijkheden voor toezicht en handhaving zijn grotendeels gericht op evenementen die plaatsvinden op een afgesloten terrein. Wanneer een maatregel ook geschikt is om ingezet te worden bij een vrij toegankelijk terrein, staat dat apart vermeld.

Maatregelen bij de toegangscontrole	Maatregelen op het evenemententerrein
<ul style="list-style-type: none"> • Dropbox plaatsen • Fouilleren en visiteren • Drugskluis plaatsen • Drugshonden inzetten • Leeftijdscontrole • Aparte polsbandjes voor bezoekers onder de 18 jaar • Controle onder invloed van alcohol en/of drugs 	<ul style="list-style-type: none"> • Controle drugsbezit/-gebruik • Leeftijdscontrole (waaronder ook controle op wederverstrekking) • Controle onder invloed van alcohol en/of drugs • Controle op het rookverbod

3.4 Dropbox

Een dropbox biedt bezoekers de gelegenheid om vrijwillig en anoniem afstand te doen van hun drugs (en andere niet geoorloofde goederen) voordat zij door de toegangscontrole van een evenement gaan. De bezoekers worden niet vervolgd voor de spullen die zij deponeren in de dropbox. De dropbox staat op het evenemententerrein voor de toegangscontrole en er staat duidelijk aangegeven dat dit het laatste moment is om zonder consequenties vrijwillig afstand te doen van drugs. Ook wordt duidelijk gecommuniceerd wat de huisregels van het evenement zijn met betrekking tot drugs en welke consequenties er volgen wanneer bij de toegangscontrole drugs gevonden worden. De dropbox moet afgesloten zijn en alleen geopend kunnen worden door de politie, tenzij anders afgesproken. Na afloop van het evenement wordt de dropbox gelegeerd door de politie. In de praktijk deponeren weinig bezoekers drugs in de dropbox. De box heeft echter een signaalfunctie richting bezoekers en de buitenwereld en versterkt de norm dat drugs niet zijn toegestaan.

3.5 Fouilleren en visiteren

De **Privaatrechtelijke Oppervlakkige Veiligheidsfouillering** (POV) is de controle die beveiligingsmedewerkers bij de toegang verrichten op de bezoekers en is bedoeld om het naar binnen brengen van drugs en andere niet geoorloofde goederen tegen te gaan. De beveiligingsmedewerkers mogen deze controle (het oppervlakkig aftasten van kleding) uitvoeren op basis van de bezoekersvoorwaarden en met toestemming van de betrokken bezoeker.

Met **visiteren** wordt in de evenementenbranche het onderzoeken van meegevoerde bagage, zoals handtassen en rugzakken bedoeld. Deze controle heeft eveneens als doel om te voorkomen dat niet geoorloofde goederen mee naar binnen genomen worden. Het doorzoeken van iemands kleren of zakken is voorbehouden aan bevoegde opsporingsambtenaren (o.a. politie). Wel kan de beveiliging aan bezoekers vragen om hun zakken leeg te maken en de inhoud te tonen.

De organisator zorgt dat er voldoende en gekwalificeerd personeel is dat de POV en het visiteren kan uitvoeren. Of alle bezoekers (inclusief personeel) gefouilleerd dienen te worden, hangt af van de risicoverwachtingen die in de risicoanalyse van het evenement naar voren zijn gekomen. Bij evenementen met een verhoogd risico op drugsgebruik kan worden besloten om iedereen te controleren. Het instemmen met de fouillering en visitatie geldt dan als voorwaarde om het evenement binnen te komen. Dit moet bij het kopen van het ticket en via de huisregels gecommuniceerd worden. Het beveiligingspersoneel wordt door de organisator geïnstrueerd over het protocol dat geldt wanneer er drugs of andere verboden goederen worden aangetroffen. De manier van handelen hangt af van de afspraken die zijn gemaakt (zie paragraaf 1.2).

Tip: kwaliteit van de beveiliging

Via de vergunningverlening kan een bepaald benodigd kwaliteitsniveau binnen de organisatie van een evenement worden afgedwongen. Een bij het evenement betrokken beveiligingsbedrijf dient een vergunning van het Ministerie van Justitie en Veiligheid te hebben. De gemeente en de adviserende partners kunnen verder de mate van ervaring en opleiding van de betrokken organisaties mee laten wegen in hun risicoanalyse. Dit kan er bijvoorbeeld toe leiden dat in de adviezen expliciet wordt gesteld dat de beveiliging moeten worden uitgevoerd door een partij die beschikt over aantoonbare kennis en ervaring in het omgaan met drugs of alcohol. De gemeente kan dit als voorwaarde in een vergunning meenemen.

3.6 Drugskluis

Drugs die niet vrijwillig zijn afgegeven in de dropbox en door de beveiliging tijdens de toegangscontrole of op het evenemententerrein zijn aangetroffen, worden (tenzij gedoogd) in beslag genomen, geregistreerd (afhankelijk van de hoeveel drugs en de gemaakte afspraken) en in de drugskluis gedeponneerd. Bij grotere hoeveelheden (handelshoeveelheden, zie landelijke richtlijn) wordt de politie geïnformeerd. De drugskluis bevat een opening waarin de beveiliging de in beslag genomen drugs deponneert. De organisatie van het evenement en het beveiligingsbedrijf beschikken niet over een sleutel om de drugskluis te openen, dit is voorbehouden aan de politie. De organisator dient afspraken te maken met de politie over het legen van de drugskluis.

3.7 Drugshonden

Honden kunnen worden ingezet om ingegraven drugs op het terrein of drugs bij bezoekers van evenementen, festivals en andere uitgaansgelegenheden op te sporen. Deze maatregel vraagt bij een evenement veel capaciteit van de politie [10]. De beschikbaarheid van drugshonden is beperkt en bovendien kunnen ze niet lang achtereen worden ingezet. In de praktijk gebeurt het in Nederland mede daarom niet vaak. Onderzoeken naar het effect van het inzetten van drugshonden laten zien dat deze maatregel gemengde resultaten heeft. Sommige bezoekers blijken minder snel geneigd om drugs mee te nemen of te gebruiken wanneer politie met drugshonden aanwezig is, dan wanneer deze er niet zijn [11]. Daarentegen blijkt ook dat een groot deel van de bezoekers het gebruik niet aanpast. Ze gaan over op andere strategieën; de meesten verstoppen hun drugs beter, anderen kopen drugs op het terrein zelf wat mogelijk ook dealen stimuleert, en een deel laat iemand anders de drugs meenemen, gebruikt drugs die minder makkelijk op te sporen zijn met honden of neemt drugs buiten het evenemententerrein tot zich om te voorkomen dat ze gepakt worden voor drugsbezit [12]. De kans bestaat dat bezoekers dan besluiten om in één keer een hogere dosis te gebruiken [13,14]. Dergelijk riskant gebruik vergroot de kans op gezondheidsincidenten. Een ander aspect dat meegenomen kan worden in de afweging om al dan niet drugshonden in te zetten, is de sfeer. In de praktijk is gebleken dat een repressieve toegangscontrole, waar drugshonden een onderdeel van

kunnen uitmaken, de sfeer van het evenement vaak niet ten goede komt. Op basis van bovengenoemde argumenten pleiten sommige onderzoekers er daarom (onder meer) voor geen drugshonden meer in te zetten [15, 16].

3.8 Controle drugsbezit, -gebruik en -handel op het evenement

Ten aanzien van drugsgebruik, -bezit en -handel op het evenemententerrein geldt dat voorkomen beter is dan genezen. Het advies is om de controle voornamelijk aan de voorkant van het evenement te organiseren. Dus door middel van informatieverstrekking en goede toegangscontrole. Op het terrein zelf kan daarnaast van extra aandacht besteed worden aan het monitoren van risicolocaties zoals de toiletten en lockers. Dit kan een organisator (lees: beveiligingsorganisatie) doen door het inzetten van interventieteams. Deze teams (bijvoorbeeld twee of drie beveiligers die eventueel specifiek zijn getraind voor deze taak) surveilleren op het evenemententerrein en letten op afwijkend en norm-overschrijdend gedrag. De teams verlenen indien nodig bijstand aan collega's en derden, zoals organisator en hulpverleningsdiensten. Daarnaast interveniëren zij bij incidenten om een ongewenste situatie om te vormen tot een gecontroleerde situatie. Deze maatregelen kunnen in principe ook ingezet worden op een vrij toegankelijk evenemententerrein, als uit de risicoanalyse blijkt dat er veel of problematisch drugsgebruik wordt verwacht.

Politie op het festivalterrein

Een andere optie is het inzetten van een team bestaande uit een combinatie van twee politieagenten en een liaison van de organisatie (beveiliging) die in burgerkleding op het evenemententerrein aanwezig zijn. Het team houdt zich bezig met het signaleren en eventueel optreden bij (excessieve) overtreding van de huisregels en strafrechtelijke feiten, zoals verhandelen van drugs. De liaison van de organisatie fungeert daarbij als schakel tussen politie en organisatie. Hij/zij adviseert de politieambtenaren gevraagd en ongevraagd over eventuele risico's van ingrijpen.

Cameratoezicht

Cameratoezicht is een hulpmiddel dat op evenementen ingezet kan worden in het kader van 'crowd management'. De camera's helpen om overzicht te bieden waar knelpunten in bezoekersstromen ontstaan, waarna beveiligers ter plekke de stroom kunnen leiden, tegenhouden en/of verplaatsen. Cameratoezicht mag echter niet worden beschouwd als een substituut voor toezicht door beveiligers en mag niet gebruikt worden om dealers mee op te sporen⁹. Op evenementen in de openbare ruimte kan de politie opsporingscamera's inzetten, zij moet dan ook zelf die beelden uitkijken.

9 Wettelijke grondslag: artikel 6 lid 1 onder f van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

Berechting drugsbezit op festivals

Het Openbaar Ministerie (OM) bepaalt het vervolgingsbeleid als het gaat om bezit van drugs. De [Aanwijzing Opiumwet](#) beschrijft welke regels voor de aanpak van de strafrechtelijke opsporing en vervolging van Opiumwetdelicten in het hele land gelden en toegepast (moeten) worden. Daarnaast zijn er landelijke richtlijnen [softdrugs](#) en [hard-drugs](#), de zogeheten Richtlijnen voor strafvordering Opiumwet. Deze richtlijnen geven aan welke straffen passend worden geacht afhankelijk van de hoeveelheid drugs. Zo is in de Richtlijn voor strafvordering Opiumwet bijvoorbeeld opgenomen dat als iemand wordt aangehouden met meer dan één pil op zak, die persoon vervolgd kan worden. In alle gevallen geldt in ieder geval dat de politie de aangetroffen drugs in beslag neemt.

Gelet op de regionale en lokale verschillen (zoals het aantal grootschalige evenementen, waaronder festivals) kunnen er op lokaal niveau – in het kader van de openbare orde en veiligheid – door de driehoek afspraken worden gemaakt die afwijken van de Richtlijn. In zo'n geval worden er door het OM, de politie en de burgemeester afspraken gemaakt over hoe de beschikbare handhavingscapaciteit het beste kan worden ingezet. In het geval er drugs worden aangetroffen bij festivalgangers is de strafbeschikking (in de vorm van een geldboete of taakstraf) een van de mogelijkheden. Dit is mede afhankelijk van de hoeveelheid aangetroffen drugs.

Een opgelegde straf kan gevolgen hebben voor het verkrijgen van een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG). Meer informatie over de VOG is te vinden op www.justis.nl/jongeren en www.justis.nl/vog.

3.9 Leeftijdscontrole

Bij een evenement waarbij alcoholhoudende drank wordt geschonken is de organisator/vergunninghouder verantwoordelijk voor de naleving van de Alcoholwet. Het is aan te bevelen om organisatoren te verplichten een plan te maken, waarin staat hoe zij goede naleving van de Alcoholwet gaan bewerkstelligen. Gemeenten kunnen dit opnemen als voorschrift bij een ontheffing om zwak-alcoholhoudende drank te mogen schenken (artikel 35, lid 2 Alcoholwet) of als voorwaarde om in het veiligheidsplan te zetten.

De hierna beschreven maatregelen voor leeftijdscontrole zijn in te zetten bij zowel gesloten als vrij toegankelijke evenementen, tenzij anders vermeld.

Voorbeeld: plan naleving Alcoholwet

De Alcoholwet geeft gemeenten de mogelijkheid voorwaarden te stellen aan het verlenen van een ontheffing om zwak-alcoholhoudende dranken te schenken op evenementen (artikel 35, lid 2). De gemeente Neder-Betuwe bijvoorbeeld, stelt de organisator in het aanvraagformulier van de ontheffing een aantal vragen over hoe hij/zij van plan is ervoor te zorgen dat alcohol op verantwoorde wijze geschonken wordt. Dit is een aanknopingspunt voor de gemeente om in het voortraject van het evenement advies te geven aan de organisator, over wat hij/zij bijvoorbeeld (nog meer) kan doen om de leeftijdsgrens voor alcohol na te leven.

Kleine evenementen: toezicht en handhaving

In kleine gemeenten zijn de controleurs, de bestuurders, de organisatoren, de tappers en/of de gasten vaak bekenden van elkaar. Deze 'ons kent ons' situatie kan zorgen voor een losse toezicht- en handhavingcultuur, soms ingegeven door angst voor dreigementen maar vaker vanuit het gevoel niet moeilijk willen doen, de sfeer goed willen houden en de relatie niet onder druk te willen zetten.

Tips en ervaringen:

- Verschillende kleine gemeenten werken met een poule met toezichthouders, samen met andere gemeenten. Dat voorkomt herkenning bij controles op evenementen. Ook kunnen ze op deze manier controleurs inzetten die specifieke expertise hebben voor toezicht op evenementen en die affiniteit hebben met de doelgroep. De gemeente Sliedrecht huurt bijvoorbeeld boa's in van buurgemeente Papendrecht via een dienstverleningsovereenkomst.
- De gemeente Voorst heeft de handhavingstrategie aangescherpt als onderdeel van een aanpak waarbij ook geïnvesteerd werd in bestuurlijk draagvlak en samenwerking met de organisatoren (zie ook de tekstblokken hierover bij paragraaf 1.1 en 2.1). Wat betreft toezicht en handhaving zijn de volgende maatregelen genomen:
 - Organisatoren/vergunninghouders die bij evenementen de Alcoholwet niet naleven, krijgen eerst een schriftelijke waarschuwing. Daarna volgt een bestuurlijke boete. In gevallen waarin organisatoren aannemelijk kunnen maken dat zij – ondanks geconstateerde overtredingen – er veel tijd en energie in hebben gestoken om de Alcoholwet wél na te leven en ook intrinsiek gemotiveerd lijken dit te doen, kan de burgemeester overwegen een voorwaardelijke bestuurlijke boete op te leggen. De organisator moet dan wel een realistisch en haalbaar plan van aanpak indienen over de manier waarop hij bij volgende evenementen de wet gaat naleven. Dit geeft hem de kans het beter te doen. Het heeft in de praktijk aantoonbaar gezorgd voor betere naleving.

- Tijdens de evenementen worden op kosten van de gemeente 'testkopers'¹⁰ ingezet, waarover de organisator en horecaondernemers van tevoren worden ingelicht. Zij weten echter niet waar de controles precies plaatsvinden, noch op welk tijdstip. Aan het eind van de avond krijgt de organisatie te horen hoeveel aankoopogingen gelukt waren en hoe vaak drank werd geweigerd.
- Beoordeling van de naleving per onderneming vindt plaats op basis van de schoolcijfermethodiek; een 7 of hoger is vooralsnog goed. De gemeente wil echter vooruitgang zien in naleving en streeft ernaar in de pas te lopen met de doelstellingen rond naleving die zijn opgenomen in het Nationaal Preventie Akkoord. Het rapportcijfer wordt vastgesteld op basis van de resultaten van de aankoopogingen; de samenwerking in het voortraject en de omstandigheden waaronder de aankoopogingen plaatsvonden wegen in mindere mate mee. Beoordelingen onder de 7 worden eerst besproken met de overtreder, voordat al dan niet wordt overgegaan tot een (voorwaardelijke) boete.
- Ook in de gemeente Westland werkt men op vergelijkbare wijze met testkopers op evenementen, maar daar gaat het om evenementen op een afgesloten evenementen terrein. Wanneer bij een van de schenkpunten een minderjarige toch alcohol blijkt te kunnen kopen, spreekt de organisatie direct de barmedewerkers aan om te naleving te verbeteren.
- In de gemeente Dinkelland heeft men geëxperimenteerd met een alcoholvrije feesttent voor 18-minners. In de praktijk leek dat niet te werken omdat op deze manier vriendengroepen uit elkaar worden gehaald.
- In de gemeente Westland gaan boa's samen met beveiligers het feestterrein op met blaasapparatuur. Wanneer zij minderjarigen tegenkomen die onder invloed zijn van alcohol, worden de ouders ingelicht. Bij feesten op een afgesloten terrein met kaartverkoop, moeten minderjarigen verplicht blazen voor zij tot het evenement worden toegelaten. Dit is bedoeld om indrinken tegen te gaan.

3.9.1 Instrumenten voor leeftijdscontrole

Een organisator die tijdens een evenement alcohol schenkt, dient zich aan de wettelijke leeftijds grens voor alcoholverkoop te houden: 18 jaar. Een verkoper is verplicht de leeftijd van een koper vast te stellen (op basis van een officieel legitimatiebewijs) op het moment dat diegene er niet onmiskenbaar uitziet als 18 jaar of ouder. Organisatoren kunnen ervoor kiezen om jongeren onder de 18 jaar niet toe te laten op hun evenement. Er dient dan eenmalig een leeftijdscheck uitgevoerd te worden bij de toegangscontrole. Dit werkt echter alleen bij evenementen op een afgesloten terrein of in een gebouw.

10 Een testkoper is iemand die wordt ingehuurd om een aankoop bij een dienstverlener te doen en zijn bevindingen nauwgezet te beschrijven. Hier gaat het om jonge testkopers die worden ingezet om de naleving van de leeftijds grens bij de verkoop van alcohol te controleren.

Evenementen die jongeren onder de 18 jaar toelaten, kunnen ervoor kiezen om de leeftijdscontrole uit te laten voeren bij de toegangscontrole of bij een apart loket, zoals de muntverkoop. Geadviseerd wordt om hierbij te letten op jongeren van 17 jaar die al hun rijbewijs hebben behaald en deze als legitimatie gebruiken. Jongeren boven de 18 merken zij aan als 18+ door middel van bijvoorbeeld een polsbandje. De leeftijdscontrole aan de bar (waar alcohol verkocht wordt) is hierdoor makkelijker. De barmedewerkers hoeven dan niet opnieuw naar een legitimatiebewijs te vragen, maar kunnen aan het bandje zien of de koper oud genoeg is. Dit scheelt tijd en discussie aan de bar.

Leestip

In de brochure '[Alcoholmaatregelen voor evenementenorganisaties](#)' geeft de gemeente Voorst vanuit haar eigen ervaringen tips voor maatregelen die vóór, tijdens en na afloop van een evenement helpen het alcoholbeleid te ondersteunen.

3.9.2 Knelpunten bij leeftijdscontrole

Uit verschillende nalevingsonderzoeken en praktijkervaringen blijkt dat de uitvoering van de leeftijdscontrole niet zo eenvoudig is. Zo kan het lastig zijn om de leeftijd van jongere bezoekers in te schatten en kan het omrekenen van de geboortedatum naar de juiste leeftijd een probleem vormen [17]. Tips om hiermee om te gaan:

- Hanteer een hogere referentieleeftijd, oftewel vraag iedereen die er jonger uitziet dan (bijvoorbeeld) 25 jaar om zich te legitimeren. Op deze manier wordt een marge ingebouwd, waardoor de kans groter is dat iedereen die jonger is dan 18 jaar om een legitimatie is gevraagd. Hulpmiddelen voor verstrekkers van alcohol tijdens evenementen zijn hier te vinden.
- Gebruik hulpmiddelen voor het omrekenen van de geboortedatum. Voorbeelden van zijn te vinden bij [NIX18 materiaal voor verstrekkers - Trimbos-instituut](#).

3.9.3 Knelpunten bij wederverstrekking

Hoewel een polsbandjessysteem een veel gebruikt en werkzaam systeem is, wijst de praktijk uit dat het niet volledig waterdicht is. Het blijkt dat oudere vrienden of familieleden geregeld drank kopen voor minderjarigen [18], zogenaamde wederverstrekking. Daardoor is het mogelijk dat jongeren onder de 18 jaar op het evenemententerrein toch in het bezit komen van alcoholhoudende drank. Wederverstrekking is in de Alcoholwet strafbaar gesteld voor zowel de alcoholverstrekker als voor de 'doorgever', wanneer alcohol respectievelijk wordt verkocht of gekocht die kennelijk bedoeld is voor personen waarvan niet is vastgesteld dat zij 18 jaar zijn.

Kleine gemeenten: de rol van ouders

Verschillende kleine gemeenten noemen de rol van ouders als complicerende factor bij het naleven van de alcoholwetgeving.

- De gemeente Haaren geeft de volgende voorbeelden:
 - Ouders vinden dat ook hun kinderen onder de 18 gewoon alcohol mogen drinken. Op feestavonden van de voetbalvereniging geven ouders hun kinderen alcohol.
 - Tijdens de carnavalsoptocht mag men tegen een vast bedrag op de wagen meerijden en onbepikt drinken en eten. Ook 18-minners maken hier gebruik van. Veel ouders staan daar achter.
- In de gemeente Westland probeert men draagvlak voor alcoholbeleid onder ouders te vergroten door een [Zero heroes](#) campagne met lokale rolmodellen en [een informatieve kroegtocht voor ouders](#). Ook is men alert op activiteiten van derden. Zo is de gemeente is gesprek gegaan met een lokale tv omroep die jongeren tijdens de feestweek de gelegenheid bood om zich dronken te laten portretteren in een schilderijlijst.
- De boa's in de gemeente Dinkelland werden uitgerust met bodycams. Met de opnamen die zij maken, konden ze achteraf in gesprek met jongeren en hun ouders. Deze interventie werd uitgevoerd in samenwerking met HALT en heet 'De Confrontatie'. Zie ook [Alcohol- en drugsgebruik - Straat - Samenwerken met Halt - Halt](#).

Hoewel beveiligers minderjarigen niet mogen bekeuren, hebben zij wel andere handelingsmogelijkheden:

- Als in de huisregels beschreven staat dat het op het evenement niet is toegestaan voor jongeren onder de 18 jaar om alcohol bij zich te hebben, mogen beveiligers minderjarigen waarschuwen en/of van het terrein verwijderen wanneer zij die regel overtreden.
- Als in de huisregels beschreven staat dat het op het evenement niet is toegestaan om alcohol door te geven aan een minderjarige bezoekers, mogen beveiligers de wederverstrekkers waarschuwen en/of van het terrein verwijderen.
- Beveiligers kunnen bij het aantreffen van minderjarigen met alcohol navraag doen bij welke bar de alcohol verkregen is. Op basis hiervan kan de beveiligers de desbetreffende bar(medewerker) hierop aanspreken.

Voorbeeld: maximaal twee drankjes bestellen

Een organisator van een buitenevenement in Utrecht stond het zijn gasten niet toe meer dan twee alcoholische consumpties tegelijk te bestellen aan de bar. Met deze maatregel probeerde de organisator wederverstrekking te beperken.

3.10 Onder invloed van alcohol en/of drugs

Om de kans op incidenten op het evenemententerrein te verkleinen, is het raadzaam om bezoekers die (sterk) onder invloed zijn van drugs niet toe te laten tot het evenement. Ditzelfde geldt voor het toelaten van dronken bezoekers.

Van belang is hierop bij de toegangscontrole alert te zijn. Dat vraagt om beveiligers die bekend zijn met de uiterlijke kenmerken van dronkenschap en het onder invloed zijn van drugs. Mensen onder invloed reageren anders dan nuchtere personen. Beveiligers moeten daarom weten hoe ze moeten omgaan met personen onder invloed (zie ook 3.10.3). Het simpelweg wegsturen van mensen kan ertoe leiden dat ze overlast veroorzaken of gezondheidsproblemen ervaren buiten het evenemententerrein, waar geen professionele hulp aanwezig is. Het is zaak dat gemeente, organisator, beveiliging, evenementenzorg en de hulpdiensten hierover voorafgaand aan het evenement duidelijke afspraken maken.

Tijdens het evenement kan preventief toezicht zorgen voor het tijdig signaleren van mensen die dronken zijn of (sterk) onder invloed van drugs. Met aanspreken, verwijzen naar een rustige plaats of indien nodig de-escalerend optreden of verwijzen naar hulpdiensten kunnen (grotere) problemen voorkomen worden.

3.10.1 Herkennen dronkenschap

Er bestaat geen wettelijke definitie van (de kennelijke staat van) dronkenschap. Het ontbreekt aan een eenduidige norm waardoor dronkenschap niet objectief meetbaar is aan de hand van bijvoorbeeld een blaastest. Toch spreekt de Alcoholwet van 'kennelijke staat van dronkenschap' en dienen alcoholverstrekkers ervoor te zorgen dat er geen alcohol wordt 'doorgeschonken' aan dronken bezoekers. Als in de huisregels is opgenomen dat dronken personen niet worden toegelaten op het evenemententerrein, dienen de beveiligers bij de toegang van het evenement ook alert te zijn op personen 'in kennelijke staat van dronkenschap'.

Alcoholverstrekkers en beveiligers kunnen de staat van dronkenschap inschatten aan de hand van uitwendige kenmerken. Het kan echter niet met zekerheid gesteld worden dat een kenmerk er in alle gevallen op wijst dat een persoon dronken is. Dit is mede afhankelijk van biologische verschillen en verschillen in tolerantieniveaus. Bovendien kunnen kenmerken minder of zelfs niet zichtbaar zijn in bepaalde omgevingen, zoals een 'dubbele tong' in een luidruchtige omgeving. Het is dus van belang om te letten op verschillende uiterlijke kenmerken en dronkenschap te baseren op een combinatie van meerdere kenmerken.

Het Trimbos-instituut heeft op basis van rechtspraak en wetenschappelijke studies de belangrijkste kenmerken van dronkenschap beschreven en tevens onderbouwd hoe deze kennis toegepast kan worden in de handhaving door politie en gemeentelijke boa's. Deze informatie is weergegeven in een [infosheet](#). De onderbouwing is te vinden in dit (wat betreft alcoholwetgeving verouderde) [achtergronddocument](#). Ook is op basis van onder meer deze kennis een aanpak 'Dronkenschap en doorschenken' ontwikkeld (zie kader).

Aanpak dronkenschap en doorschenken

De focus voor naleving van de alcoholwetgeving ligt bij veel gemeenten op de leeftijdsgrens. Maar er zijn ook gemeenten die dronkenschap in het uitgaan willen aanpakken, met een combinatie van preventie en handhaving. Het Trimbos-instituut en onderzoeksbureau Objectief ontwikkelden hiervoor de aanpak [Dronkenschap en doorschenken](#). Met de aanpak kunnen gemeenten, samen met de horeca, stappen zetten naar een verbeterde naleving van het verbod op doorschenken bij dronkenschap. En daarmee naar een gezonder en veiliger uitgaansgebied voor uitgaanspubliek en voor mensen die werken in de nacht. De resultaten van een pilot in 2016 en 2018 op een festival in Hoek van Holland, in samenwerking met de gemeente Rotterdam en de horeca, waren veelbelovend: [Aanpak binge drinken jongvolwassenen - Trimbos-instituut](#).

De gemeente Rotterdam werkte met 28 horecazaken samen om de aanpak verder uit te rollen. Uitgaanspubliek werd bij de aanpak betrokken door de campagne '[Stop op tijd. Wij schenken niet door](#)' en '[Geen clubwerker heeft zin om kots op te ruimen](#)' - Rijnmond.

3.10.2 Herkennen van drugsgebruik

Drugsgebruik is voor een ongetrainde professional niet goed te herkennen. Herkenning van 'onder invloed zijn' vergt training en/of ervaring. Maar ook dan kan het lastig zijn, aangezien er niet altijd zichtbare kenmerken zijn. Vooral bij ervaren gebruikers is gebruik soms lastig te herkennen. Daarnaast verschillen kenmerken sterk per persoon; sommige mensen krijgen bijvoorbeeld altijd onrustige kaken van XTC en anderen nooit. Bovendien kunnen kenmerken van gebruik, zoals warrig of druk gedrag, ook een andere oorzaak hebben, zoals psychische problemen. Ten slotte kunnen uiterlijke kenmerken van de persoon onder invloed bij verschillende middelen sterk op elkaar lijken. Zo lijken signalen van GHB- en alcoholgebruik soms sterk op elkaar. Hoewel er dus (sterke) vermoedens kunnen bestaan van drugsgebruik, blijkt dit in de praktijk soms nog lastig definitief vast te stellen [19]. Op het moment dat gedrag hinderlijk wordt of kan duiden op onwel worden, is het in ieder geval van belang dat beveiligers in staat zijn te herkennen dat iemand onder invloed is, om adequaat te kunnen reageren.

3.10.3 Omgaan met personen onder invloed van alcohol en drugs

Als bezoekers onder invloed zijn, is hun gedrag lastiger te voorspellen. Ook zijn er signalen dat geweld eerder escaleert onder invloed van een mix van alcohol en drugs. De wijze waarop omgegaan wordt met personen onder invloed van alcohol en/of drugs is dus van groot belang voor de veiligheid en gezondheid van de betrokken persoon, de beveiligers en de andere aanwezigen.

'Warme' overdracht

Indien personen onder invloed zich misdragen, kunnen ze door de beveiliging overgedragen worden aan de politie. Het is hierbij van belang dat er sprake is van een 'warme' overdracht waarbij de beveiliging zoveel mogelijk (relevante) bevindingen en observaties doorgeeft aan de politie: welk gedrag de bezoeker vertoont en wat de inschatting van de beveiliging is met betrekking tot het middel dat is gebruikt en of bezoek aan de zorgpost gewenst is. In geval van verwondingen of opvallend gedrag zou eerst of tegelijk een consult met een hulpverlener moeten plaatsvinden.

Instellingen voor verslavingszorg bieden trainingen aan om professionals te leren hoe ze drugs- en alcoholgebruik kunnen signaleren. Cursisten leren onderscheid te maken tussen gedrag onder invloed van stimulerende, verdovende of bewustzijnsveranderende middelen. Ook biedt de training handvatten voor de bejegening van personen onder invloed. Daarnaast is het van belang als de betrokken veiligheidsorganisaties op de hoogte zijn van het fenomeen en de aanpak bij een opwindingsdelier (EDS), een ernstige medische conditie die zich uit in extreem agressief gedrag. Lees meer hierover in de Factsheet [Opwindingsdelier](#).

Alcohol- en drugstest bij geweldplegers

De politie test sinds 1 juli 2017 via een speekseltest of geweldplegers alcohol en/of drugs hebben gebruikt. Gebruik geldt als verzwarende omstandigheid en kan invloed hebben op de strafmaat. Lees meer [Geweld onder invloed van alcohol of drugs | Straffen en maatregelen | Rijksoverheid.nl](#).

3.11 Roken

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) houdt toezicht op de naleving van de tabakswetgeving in de horeca, de supermarkten, tankstations, speciaalzaken, bij fabrikanten, maar ook bij poppodia en op evenementen. Gecontroleerd wordt op de leeftijdsgrens van 18 jaar voor de verkoop van tabaksproducten en aanverwante producten, het verbod op reclame en sponsoring, het uitstalverbod, het verbod op sigarettenautomaten en het roken op plaatsen waar dat niet is toegestaan.

De controles zijn meestal onaangekondigd en onopvallend, de terugkoppeling volgt achteraf. Soms wordt vooraf contact gezocht met de evenementenorganisator om informatie in te winnen of om documenten in te zien. Hiertoe zijn deze inspecteurs bevoegd en medewerking is verplicht. Wanneer een overtreding wordt geconstateerd kan de organisatie beboet worden. Dat kan oplopen tot €9.000,- voor overtreding bij de verkoop van de leeftijdsgrens. Voor het overtreden van het reclame- en sponsoringsverbod lopen de boetes voor fabrikanten en importeurs op tot €450.000,-. Wordt het rookverbod overtreden dan is de maximale boete €4.500,-.

Tips die de NVWA aan organisatoren geeft voor wat betreft het rookverbod:

- Informeer het publiek vooraf en tijdens het evenement over de regels en de consequenties van overtreden. Instrueer personeel over de handhaving van het rookverbod.
- Zorg voor voldoende personeel om te handhaven.
- Handhaaf als de regels worden overtreden.
- Maak duidelijk dat ook vaperen onder het verbod valt.

Zwarte Cross deelt zelf boetes uit aan overtreders van het rookverbod

De organisatie van de Zwarte Cross heeft in 2019 een eigen interventie ingezet tegen rokende bezoekers. Speciale beveiligingsteams liepen, gewapend met een pinapparaat, rond op het terrein om te observeren. Festivalbezoekers die ondanks de duidelijke verbodsborden toch rookten in de feesttent, kregen eerst een waarschuwing en bij een volgende overtreding een boete¹¹ van €70,-. Verwijdering van het terrein volgde bij een derde overtreding. Voorafgaand aan het evenement werd hierover breed gecommuniceerd naar het publiek.

Front of House: No smokey

Front of House, een collectief dat zich inzet voor overkoepelende belangen van Brabantse evenementen, stelde een protocol op voor festivalorganisatoren om het roken in tenten tegen te gaan. Daarbij hoort een campagne om het publiek te informeren over de hoge boete die het evenement kan krijgen wanneer je als bezoeker toch rookt in een feesttent.

[Roken in festivaltenten: "Mensen denken dat ze nog buiten zijn" - Event Safety Institute](#) en [No Smokey Campagne - Front of House](#).

11 Formeel kan niet van een boete worden gesproken omdat de Zwarte Cross geen bevoegdheid heeft om bekeuringen uit te delen. In feite betreft de door hen opgelegde sanctie een vergoeding voor geleden of te verwachten schade.

4

Horeca en barpersoneel

4.1 Barpersoneel

4.2 Aanbod

4 Horeca en barpersoneel

Indien een organisator tijdens het evenement alcohol wil schenken op een locatie die geen geldige Alcoholwetvergunning heeft, kan hij bij de gemeente een tijdelijke ontheffing aanvragen voor het schenken van zwak-alcoholhoudende dranken. Het is de verantwoordelijkheid van de organisator om ervoor te zorgen dat de verstrekking van alcohol op een verantwoorde wijze plaatsvindt. Om deze verantwoorde verstrekking vorm te geven, is een aantal voorwaarden gesteld aan het verlenen van een ontheffing (artikel 35, Alcoholwet). De gemeente kan daarnaast nog aanvullende voorschriften vaststellen. In dit hoofdstuk staan mogelijke voorschriften en andere maatregelen die betrekking hebben op het personeel dat de alcohol verstrekt en het (alternatieve) aanbod van de horeca op het evenement.

4.1 Barpersoneel

4.1.1 Barcoördinator

Een barcoördinator draagt zorg voor de verantwoorde verstrekking van alcoholhoudende dranken bij de desbetreffende bar. De barcoördinator is idealiter iemand met een Verklaring Sociale Hygiëne, die als leidinggevende vermeld staat op de vergunning. De barcoördinator verzorgt de briefing van het barpersoneel voorafgaand aan het evenement, komt te hulp bij incidenten aan de bar en is verantwoordelijk voor de communicatie met andere diensten op het evenement, zoals de organisatie, de beveiliging en de evenementenzorg.

4.1.2 Geschoold personeel

Barmedewerkers die alcohol schenken, dienen op de hoogte te zijn van de geldende wetgeving. Zij moeten weten hoe zij verantwoord alcohol kunnen verstrekken en wat de consequenties zijn als ze zich daar niet aan houden. Scholing kan de kennis en vaardigheden van het barpersoneel vergroten. De randvoorwaarden voor het effectief inzetten van getraind barpersoneel zijn:

- Al het personeel is getraind in verantwoorde alcoholverstrekking;
- De bedrijfsleider is geïnteresseerd aan het realiseren van verantwoord schenken en ondersteunt het personeel hierbij;
- Het personeel wordt gecontroleerd op het naleven van de regels [20].

Scholingsopties

In Nederland zijn er verschillende scholingsopties met betrekking tot het schenken van alcohol, bijvoorbeeld:

- De meest laagdrempelige vorm is de [E-Learning voor Verantwoord Alcoholverkopende](#).
- Voor een uitgebreidere face-to-face Instructie Verantwoord Alcoholgebruik training (IVA voor barvrijwilligers) of Barcode (voor professioneel horecapersoneel) kunt u contact opnemen met de regionale instelling voor verslavingszorg, afdeling preventie of deskundigheidsbevordering (of met het Trimbos-instituut voor een doorverwijzing).

4.1.3 Regels voor personeel

De Alcoholwet en het Wetboek van Strafrecht schrijven regels voor waar het barpersoneel zich aan moet houden bij het schenken van alcohol:

- Jongeren die niet onmiskenbaar 18 jaar of ouder zijn, wordt om een legitimatiebewijs gevraagd¹². Meer informatie over leeftijdscontrole in hoofdstuk 3.
- Er wordt geen alcohol verkocht aan jongeren onder de 18 jaar.
- Er wordt geen alcohol verkocht aan meerderjarige personen waarbij het duidelijk is dat de drank bestemd is voor een jongere onder de 18 jaar.
- Er wordt geen alcohol verkocht aan personen die in kennelijke staat van dronkenschap verkeren. Meer informatie over het controleren op dronkenschap in hoofdstuk 3.

Aanvullend op de wettelijke bepalingen kan de organisator van een evenement afspraken maken met de horeca of het cateringbedrijf over inzet en gewenst gedrag van het barpersoneel. Een voorbeeld van een voorschrift of afspraak is het verbod voor barmedewerkers om tijdens het evenement alcohol te drinken tijdens of voorafgaand aan hun werk. Het personeel heeft immers een voorbeeldrol voor de bezoeker. Bovendien: onder invloed van alcohol is het lastiger voor barpersoneel om situaties goed in te schatten, in te grijpen of 'nee' te verkopen aan dronken of minderjarige bezoekers. Een ander voorbeeld is om de afspraak te maken dat door medewerkers die niet 18 jaar of ouder zijn geen alcohol wordt geschonken.

Tip: briefing barmedewerkers

Het is bevorderlijk voor de naleving wanneer tijdens de briefing voorafgaand aan het evenement aandacht besteed wordt aan de vastgelegde regels. De barcoördinatoren kunnen de voor de alcoholverstrekking relevante wetten, regels en afspraken doornemen met het barpersoneel. Tijdens dit briefingsmoment kunnen ook de afspraken aan bod komen over wat te doen bij veiligheids- en gezondheidsincidenten of wanneer er een melding is van grensoverschrijdend gedrag.

12 Wanneer gebruik wordt gemaakt van een polsbandjessysteem, wordt het polsbandje gecontroleerd.

4.2 Aanbod

De invulling van het horeca-aanbod kan bijdragen aan het voorkomen van overmatig alcohol- en drugsgebruik en gezondheidsrisico's. Denk aan het duurder maken van alcoholhoudende dranken ten opzichte van alcoholvrij, een goed assortiment van alcoholvrije drankjes, bier met een lager alcoholpercentage, beperken van de zichtbaarheid van alcoholhoudende dranken, inperking van de schenktijden, gebruik van 'veiligheidsglas' en zorgen voor voldoende eetgelegenheden. Het aanbod van gratis watervoorzieningen komt in hoofdstuk 6 aan bod.

Kleine evenementen: barpersoneel

Het blijkt niet altijd haalbaar om op kleinere evenementen professionele cateraars of getraind personeel van horecaondernemingen in te zetten. Op sommige kleine evenementen bestaat het barpersoneel uit vrijwilligers, aan wie naar de mening van de horeca weinig eisen gesteld kunnen worden of waarvoor de kosten voor scholing niet op te brengen zijn. Het goed naleven van de leeftijdsgrens en 'nee' verkopen aan beschonken gasten staat daarmee onder druk.

Tips en ervaringen

- In de gemeente Voorst zorgen de lokale voetbalverenigingen tijdens het jaarlijkse Klompenfeest voor de bemensing van de extra buitenbars. Het zijn over het algemeen vrijwilligers. De clubs krijgen hiervoor een financiële vergoeding van de organisator. De organisator riskeert boetes bij overtredingen van de alcoholwetgeving dus hij is erbij gebaat het barpersoneel goed te (laten) instrueren. Ook zijn polsbandjes voor 18-plussers verplicht; dit neemt druk weg van het barpersoneel.
- De gemeente Voorst biedt gratis alcoholtrainingen aan en stelt deelname verplicht voor alle personen die als barcoördinator optreden. Deze alcoholtrainingen, waarin ook omgang met overmatig drinken wordt meegenomen, zijn door de regionale Verslavingszorginstelling Tactus op maat gemaakt.
- De gemeente Sliedrecht wees erop dat het belangrijk is ook afspraken te maken voor de VIP-zone. In die zone kent iedereen elkaar, de drankjes zijn voor de gasten gratis en de zone is vaak zichtbaar voor iedereen. Het kan er soms uitbundig aan toe gaan en dan is het qua voorbeeldfunctie niet altijd handig als voor de VIPS andere regels lijken te gelden dan voor de rest van de evenementbezoekers. Maatregelen die behulpzaam zijn: van tevoren met de organisatie bespreken dat de alcoholverstrekking in de VIP-zone ook volgens de regels moet plaatsvinden, de huisregels zichtbaar ophangen, ervaren barpersoneel inzetten, drankjes niet lopend met dienbladen serveren, en gasten aanspreken die al teveel op hebben. Wellicht is te overwegen de gasten een beperkt aantal munten te geven voor gratis drankjes.

4.2.1 Prijs van alcoholhoudende drank

Hoewel prijsmaatregelen over het algemeen niet populair zijn, is prijsbeleid een effectief instrument om alcohol-gerelateerde schade terug te dringen. Door een hogere prijs aan te houden voor alcoholhoudende dranken, neemt het budget van consumenten om veel te drinken af [21].

Naast het verhogen van de prijs voor alcoholhoudende dranken kan gedacht worden aan het goedkoper aanbieden van alcoholvrije dranken. Hiermee wordt het aantrekkelijker voor jongeren om alcoholvrije dranken te bestellen in plaats van alcoholhoudende.

Gemeenten hebben beperkte invloed op de prijs van alcohol. Een maatregel die wel tot de mogelijkheden behoort is het verbieden van extreme prijsacties of happy hours. Dergelijke acties, waarbij (tijdelijk) een lage prijs gehanteerd wordt voor (grote hoeveelheden) drank, verhogen de alcoholconsumptie en daarmee ook de problemen die alcoholgebruik met zich meebrengt [22]. Daarnaast kun je met organisatoren en horeca afspraken maken dat er geen gratis alcoholhoudende, alcoholarme of alcoholvrije dranken worden uitgedeeld tijdens het evenement.

Voorbeeld: geen aanbiedingsacties

De [gemeente Rotterdam](#) heeft in de voorschriften bij de evenementenvergunning opgenomen dat de organisator van een evenement waarbij alcohol wordt geschonken een beleid moet voeren om schadelijk alcoholgebruik tegen te gaan. Eén van de vereisten is 'geen gratis drankverstrekking of specifieke aanbiedingsacties'.

4.2.2 Alcoholvrij aanbod

Een ruim aanbod van alcoholvrije dranken kan bijdragen aan het voorkomen of beperken van gezondheidsschade door overmatig alcoholgebruik. Het is effectief gebleken om de prominente beschikbaarheid van alcohol te verminderen door een aantrekkelijk alcoholvrij aanbod [23]. Van belang is dat het alcoholvrije aanbod zowel aantrekkelijk is qua prijs als smaak en dat het alcoholvrije aanbod prominent zichtbaar is.

Promoten van alcoholvrije dranken

In Zeeland adviseren de gemeenten organisatoren in de [Folder verantwoord gebruik van alcohol bij evenementen | Laat ze niet \(ver\)zuipen \(laatzienietverzuipen.nl\)](#) om bij alle bars ook alcoholvrije dranken te verkopen. Het alcoholvrij aanbod kan daarnaast gepromoot worden door een bar in te richten waar alleen alcoholvrij wordt verkocht, het alcoholvrije assortiment goed zichtbaar te presenteren en de alcoholvrije dranken lager te prijzen dan alcoholhoudende dranken.

4.2.3 Bier met lager alcoholpercentage

Aanvullend op het alcoholvrije aanbod kan het schenken van bier met een lager alcoholpercentage bijdragen aan het terugdringen van alcohol gerelateerde incidenten [24]. Mensen raken zo minder snel onder invloed waardoor de kans op alcohol gerelateerde problemen, zoals agressie of uitdroging, afneemt. Bier met een lager alcoholpercentage heeft overigens slechts beperkte invloed op de beleving en het gevoel van de bezoekers tijdens een evenement [25]. Of laag-alcoholisch bier een gewenste maatregel is, hangt af van de risicoverwachtingen die in de risicoanalyse van het evenement naar voren komen. Bij evenementen met een verhoogd risico op overmatig alcoholgebruik kan de gemeente besluiten om bier met een lager alcoholpercentage verplicht te stellen.

4.2.4 Beperken zichtbaarheid alcoholhoudende dranken

Naast aantrekkelijke alternatieven voor alcoholhoudende dranken kunnen er met organisatoren en/of de horeca ook afspraken gemaakt worden over de zichtbaarheid van alcohol op het evenement. Zo is in de [Reclamecode voor alcoholhoudende dranken \(RVA\)](#) en de [Reclamecode voor Alcoholvrij en Alcoholarm Bier \(RvAAB\)](#) opgenomen dat reclame voor alcoholhoudende dranken, alcoholvrij en alcoholarm bier in welke vorm dan ook, geen publiek mag bereiken dat voor meer dan 25% uit minderjarigen bestaat. Gemeenten, organisatoren en de horeca kunnen hierover afspraken maken om hier gezamenlijk op toe te zien. Ook in het aanbod van de horeca is het aan te raden om het aanbod van alcoholvrije dranken prominent aanwezig te laten zijn, en alcoholhoudende dranken minder prominent.

4.2.5 Schenktijden

Gemeenten kunnen voorwaarden verbinden aan de ontheffing voor het schenken van zwak-alcoholhoudende dranken. Een van de voorwaarden kan bijvoorbeeld zijn het stellen van schenktijden voor alcohol. Wanneer vooraf aannemelijk is dat er op bepaalde tijdstippen veel minderjarigen aanwezig zijn, kan er dan voor worden gekozen geen alcohol te schenken. De schenktijd voor alcohol kan dan aanvangen wanneer het aannemelijk is dat er weinig minderjarigen meer aanwezig zijn en/of vanaf borreltijd (17:00 uur).

4.2.6 Gebruik van hard cups of soft cups

Het gebruik van alternatieven voor glaswerk, zoals hard cups (met statiegeld) of soft cups heeft als doel het aantal ongelukken en (on)bewuste verwondingen met glas te reduceren. Door glazen van bijvoorbeeld polycarbonaat of ander onbreekbaar materiaal te gebruiken, wordt voorkomen dat kapotte glazen als steekwapen gebruikt kunnen worden, loopt het barpersoneel minder risico op verwondingen bij het ophalen en spoelen van de glazen en hebben bezoekers en hulpdiensten geen last van scherven op de grond. Het gebruik van dergelijk glas is effectief bevonden als voorzorgsmaatregel om verwondingen tegen te gaan. Het bevordert daarmee de veiligheid van het evenement en reduceert het aantal incidenten [26]. Op veel evenementen is het gebruik van breekbaar glas voor dranken al verboden. Gemeenten kunnen dit regelen in de voorschriften die verbonden zijn aan het verlenen van een ontheffing voor het schenken van zwak-alcoholhoudende drank, maar het kan ook worden opgenomen in de voorwaarden voor het verlenen van een evenementenvergunning.

4.2.7 Eetgelegenheden

In het algemeen is het van belang om bezoekers van een evenement voldoende gelegenheid te bieden om te eten. Daarnaast is het bijvoorbeeld tijdens dance-evenementen, waar vaak intensief gedanst wordt, belangrijk dat bezoekers de benodigde voedingsstoffen binnen kunnen krijgen. Voor bezoekers die alcohol drinken en/of drugs gebruiken, is het eveneens van belang om goed te eten. Op een lege maag zijn de effecten van alcohol en drugs namelijk sneller voelbaar dan op een volle maag.

Daarnaast adviseert het Trimbos-instituut ter voorkoming van een watervergiftiging na het gebruik van XTC dat gebruikers zout (natrium) voedsel of soep tot zich nemen. Voor evenementen met een verhoogde risicoverwachting voor drugsgebruik is het raadzaam om zoute voeding op te nemen in het assortiment.

5

Evenementenzorg

5.1 Zorgpost

5.2 Afkoelingsruimte

5.3 Informatie over de zorgpost

5.4 Communicatie en afstemming

5 Evenementenzorg

De organisator draagt zorg voor de inzet van adequate medische evenementenzorg op het evenemententerrein. De vergunningverlener (gemeente) neemt op in de evenementenvergunning aan welke voorwaarden deze evenementenzorg moet voldoen. De [GHOR](#) adviseert de gemeente, mede op basis van de landelijke [Veldnorm Evenementenzorg \(VNEZ\)](#), over de benodigde inzet van kwantitatief en kwalitatief adequate zorgverlening op evenementen [27]. In dit hoofdstuk wordt besproken hoe de zorgpost ingericht kan worden, welke eisen gesteld kunnen worden aan het medische team, hoe de onderlinge afstemming tussen de relevante stakeholders vormgegeven kan worden en waarom een duidelijke bewegwijzering naar de zorgpost van belang is.

EZO – nieuwe term voor organisaties die hulp verlenen op evenementen

Met de nieuwe Veldnorm Evenementenzorg (2019) is een nieuwe term geïntroduceerd voor organisaties die zorg verlenen op evenementen. De Veldnorm legt de term als volgt uit: *“Een evenementenzorgorganisatie (EZO) is een organisatie, die geïntegreerde zorg aanbiedt toegespitst op het risicoprofiel van een evenement. De EZO wordt gezien als leverancier voor de evenementorganisator. De zorg kan bestaan uit zorg verleend door eerstehulpverleners en/of zorgprofessionals. Een EZO biedt al dan niet tegen betaling integrale zorg aan op evenementen. Een EHBO-organisatie is dus, net als een stichting of commercieel bedrijf, een EZO als zij zorg op evenementen aanbieden. Als een EZO ook zorg aanbiedt door zorgprofessionals is er sprake van een EZO Medisch. Wordt zorg aangeboden door eerstehulpverleners is er sprake van een EZO Eerste Hulp.”*

5.1 Zorgpost

In de Veldnorm Evenementenzorg wordt een zorgpost omschreven als een vaste, tijdelijke of mobiele ruimte waar evenementenzorg wordt geleverd. Wanneer in een evenementenvergunning is aangegeven dat een zorgpost aanwezig dient te zijn, adviseert de GHOR over het zorgniveau dat de post moet kunnen leveren op basis van het risicoprofiel van het evenement. De specifieke vereisten staan per zorgniveau beschreven in de [Veldnorm Evenementenzorg \(VNEZ\)](#), sinds 2022 van kracht. Het blijft echter altijd maatwerk. Uitgangspunt is dat de medische voorziening op het evenement zoveel mogelijk de zorgcontacten zelf kan afhandelen en op die manier voorkomt dat zwaar beroep wordt gedaan op de zorg in de regio zoals huisartsenposten, Regionale Ambulance Voorziening (RAV) en de Spoedeisende Hulp van ziekenhuizen. Een zorgpost moet daarom zowel kunnen behandelen als monitoren (observeren).

- Voor kleine evenementen met een laag risico kan volgens de Veldnorm een EHBO-ruimte worden ingezet. Dat is een tijdelijke ruimte die gebruikt wordt voor behandeling van zorgvragers waarbij maximaal 4 eerstehulpverleners worden ingezet (zie de specifieke vereisten in 8.5.1 van de [VNEZ](#)).
- Bij evenementen waar zorg van de niveaus eerste hulp, eerste hulp evenementen of basiszorg nodig is, wordt een EHBO-post ingezet; een ruimte die tijdelijk is ingericht voor de behandeling van (kleine) letsels (eisen te vinden in 8.5.2 van de [VNEZ](#)).
- Bij grote(re) evenementen met een hoog risico spreekt men van een medische post (specifieke eisen te vinden in 8.5.3 van de [VNEZ](#)) en enkele voorbeelden in het kader hieronder). Dit is een zorgpost waar evenementenzorg wordt geleverd door zorgprofessionals van de niveaus spoedzorg, specialistische spoedzorg en medische zorg. Het is een ruimte die ingericht is voor opvang en behandeling van het aantal te verwachten zorgvragers en die beschikking heeft over materialen waarmee interventies ingezet kunnen worden die op grond van het risicoprofiel aannemelijk zijn.

Eisen aan een zorgpost bij risicovolle evenementen

Enkele vereisten die in de Veldnorm Evenementenzorg gesteld worden aan een medische post, ingezet bij risicovolle evenementen, zijn:

- De post moet herkenbaar zijn;
- De post dient ingesteld te zijn op klimatologische omstandigheden bijvoorbeeld met verwarming, airconditioning of ventilator;
- De post is bij voorkeur niet te dicht bij de geluidsinstallatie en/of het podium geplaatst. Goede communicatie tussen zorgverlener en zorgvrager moet mogelijk zijn;
- De post moet voldoende privacy bieden voor de behandeling van zorgvragers;
- Er dient zuiver drinkwater aanwezig te zijn.

Bemensing zorgpost bij risicoverwachting

Evenementen met een hogere risicoverwachting wegens bovenmatig alcohol- en/of drugsgebruik, vragen om een meer specialistische evenementenzorg en om meer personeel dan evenementen met een lage risicoverwachting. Binnen het zorgniveau 'Evenementen Eerste Hulp' van de Veldnorm kunnen aanvullende competenties en/of kennis noodzakelijk zijn wat betreft alcohol en drugs. Voor deze aanvullende competenties worden nog specifieke richtlijnen uitgewerkt naast de Veldnorm Evenementenzorg, onder meer voor dance events [27]. In de praktijk geven ervaringen met voorgaande edities of vergelijkbare evenementen een belangrijke indicatie, in combinatie met inzicht in de volgende factoren:

- aantal bezoekers;
- weersvoorspelling;
- verwacht middelengebruik;
- gemiddelde responstijd;
- gemiddelde verblijfsduur op de zorgpost;
- inschatting van MUR (Medical Usage Rate: aantal zorgcontacten per 10.000 bezoekers);
- gemiddelde tijd naar dichtstbijzijnde ziekenhuis;
- verwacht aantal toeristen op het feest.

5.2 Afkoelingsruimte

In de Veldnorm Evenementenzorg wordt naast het inzetten van een EHBO-ruimte, EHBO-post of medische post – afhankelijk van de inschatting van het benodigde zorgniveau – ook gesproken over de mogelijkheid om voor een ‘afkoelingsruimte’ te zorgen. Bij bepaalde evenementen zoals dancefeesten is zo’n ruimte noodzakelijk. Een afkoelingsruimte is een rustige, koele ruimte waar personen die oververhit zijn geraakt of rust nodig hebben, zittend bij kunnen komen. De veldnorm stelt dat een afkoelingsruimte zich in de directe nabijheid van een zorgpost moet bevinden en dat er minimaal twee begeleiders aanwezig moeten zijn [27].

Medische zorg tijdens dance-events

Er zijn nog geen landelijke normen voor goede medische zorg(verlening) ten aanzien van alcohol- en drugsincidenten tijdens festivals. Dit wordt door gemeenten en haar adviseurs als knelpunt ervaren. Gemeenten kunnen evenementorganisatoren wel vragen naar (aantoonbare) deskundigheid van het medisch personeel. Er bestaan verschillende aanbieders van cursussen over ‘EHBO op festivals’. Een voorbeeld is [‘Eerste Hulp Bij Drank- en Drugsincidenten in het uitgaanscircuit’](#) (EHBD-u), ontwikkeld door het Trimbos-instituut en EducareGroningen. Een basistraining bestaat uit kennis van acuut- ambulante zorg (Advanced Life Support: ALS), kennis van alcohol en drugs en daarmee samenhangende gezondheidsrisico’s en calamiteitenhulpverlening.

Twee experts op het gebied van medische zorg bij evenementen raden voor dance-events aan dat de zorgpost minimaal uitgerust is op het niveau van spoedzorg. Bij grotere events (meerdaags of met meer dan 15.000 bezoekers) zou dat minimaal op het niveau van specialistische spoedzorg moeten liggen, eventueel aangevuld met één of meer artsen specialistische spoedzorg, verpleegkundigen (specialistische) spoedzorg en evenementenzorgverleners die allen specifiek voor de zorg tijdens (dance)feesten zijn getraind. Voor complexere zorgvragen is het van belang dat adequate doorverwijzing is geregeld. Naast de inzet van hulpverleners op het betreffende competentieniveau dient in de zorgpost ook voldoende materiaal op het benodigde niveau aanwezig te zijn [28].

5.3 Informatie over de zorgpost

Drugs- en alcoholgebruik hebben invloed op de zelfredzaamheid van bezoekers (reactievermogen, snelheid waarmee mensen zich kunnen verplaatsen in een noodsituatie). Organisatoren dienen hier rekening mee te houden bij, onder andere, de inrichting van het evenemententerrein. De zorgpost moet voor iedere bezoeker van het evenement goed te bereiken en te herkennen zijn. Tevens moet worden gewaarborgd dat eventuele slachtoffers vanuit de zorgposten snel kunnen worden afgevoerd via een vrije aanrijroute naar het ziekenhuis.

Bereikbaarheid en herkenbaarheid EHBO of zorgpost

Manieren om de locatie en bereikbaarheid van de zorgpost aan te geven zijn bijvoorbeeld bewegwijzering met herkenbare EHBO-signalen, een (online)plattegrond van het evenement met daarop de locatie(s) van de EHBO of zorgpost, info via sociale media en verwijzing door security of andere professionals. Het is dus van belang dat alle professionals op de hoogte zijn van de locatie van de zorgpost. Daarnaast dienen de hulpverleners duidelijk herkenbaar te zijn. Op sommige evenementen zijn er mobiele zorgteams die rondes maken en mensen ook aanspreken als daar aanleiding voor is. De organisatie kan vooraf in de plannen aangeven hoe de bewegwijzering naar de zorgpost wordt geplaatst en kan hierop controleren tijdens de schouwronde.

Voor bezoekers die drugs hebben gebruikt, moet tevens duidelijk zijn dat ze zorg kunnen krijgen zonder zich zorgen te hoeven maken over betrokkenheid van de politie of beveiliging, of het niet kunnen krijgen van een VOG (zie ook kader in paragraaf 3.8). In de praktijk is gebleken dat de aanwezigheid van politie of beveiliging bij een zorgpost een afschrikkende werking kan hebben op bezoekers die drugs hebben gebruikt, waardoor zij er mogelijk van afzien om tijdig hulp te zoeken voor hun gezondheidsklachten. Dit kan leiden tot (ernstige) gezondheidsincidenten. Op evenementen met een gesloten karakter wordt daarom tussen organisator, zorgpost en beveiliging bij voorkeur afgesproken dat de beveiliging weliswaar in de buurt van de zorgpost is, maar duidelijke instructies heeft ontvangen over de (voorzichtige) bejegening van patiënten. Gemeenten kunnen voor evenementen met een open karakter die ze zelf organiseren vergelijkbare afspraken maken met de beveiliging, politie en de zorgpost.

5.4 Communicatie en afstemming

Naast de communicatie met de bezoekers, is het van belang dat er een goede afstemming plaatsvindt tussen de medewerkers van de EHBO/evenementenzorg, de beveiliging en de organisatie (dit kan dus ook de gemeente zijn), zodat er bij incidenten snel geschakeld kan worden. Voorafgaand aan het evenement wordt door middel van een briefing de basis gelegd voor een goede samenwerking op het evenement (zie voor meer informatie over de verschillende vormen van multidisciplinaire coördinatie hoofdstuk 8.1). Tijdens de briefing kunnen de volgende thema's aan bod komen: ieders verantwoordelijkheden, de locatie van de zorgpost en relevante up-to-date informatie over de stand van zaken op de drugsmarkt (zijn er op dat moment bijvoorbeeld waarschuwingen van kracht of extra gevaarlijke drugs in omloop). De instelling voor verslavingszorg kan bij de briefing een rol spelen door input te geven over de stand van zaken op de drugsmarkt en de mogelijkheden voor preventie.

Voorbeeld: Briefings voorafgaand aan evenement

De gemeente Amsterdam organiseert voorafgaand aan ADE (Amsterdam Dance Event) altijd twee bijeenkomsten waarin de evenementlocaties een briefing krijgen over het beleid tijdens het evenement. Daarnaast is er een korte presentatie over de drugsmarkt, trends en de mogelijkheden voor voorlichting aan de bezoekers (inzet van Celebrate Safe) tijdens ADE.

6

Harm reduction

- 6.1 Chill-out ruimte
- 6.2 Drinkwatervoorzieningen
- 6.3 Klimaatbeheersing
- 6.4 Drugs testen

6 Harm reduction

Ondanks alle maatregelen die een organisator inzet om drugsgebruik te voorkomen, is het in de praktijk vrijwel onmogelijk gebleken om dit volledig te realiseren. De volgende stap is dan ook het reduceren van veiligheid- en gezondheidsschade die door drugsgebruik kan ontstaan. Zeker bij evenementen waar veel drugsgebruik wordt verwacht, is dat van belang. Naast het voorkomen van gebruik, staat het voorkomen van gezondheidsincidenten dan centraal. Informatieverstrekking over de risico's van alcohol en drugs is één van de mogelijke maatregelen (zie hoofdstuk 2), maar er zijn meer zogenaamde 'harm reduction'-maatregelen. Voorbeelden zijn het inrichten van chill-out ruimtes, het beschikbaar stellen van gratis drinkwater (vergezeld van adviezen over drinkhoeveelheden water), klimaatbeheersing en het testen van drugs. Hoewel deze maatregelen allemaal niet wettelijk verplicht zijn, kunnen ze wel een belangrijke bijdrage leveren aan het terugdringen van drugsgerelateerde gezondheids- en veiligheidsincidenten. Het is voor gemeenten nuttig om op de hoogte zijn van de mogelijkheden en waar mogelijk (via overleg, verplichtstelling of facilitering) te zorgen voor de totstandkoming ervan.

6.1 Chill-out ruimte

Door het gebruik van stimulerende drugs (zoals XTC) in combinatie met energiek en langdurig dansen kan de lichaamstemperatuur van de gebruiker sterk oplopen en is er kans op uitdroging en oververhitting, hetgeen levensbedreigend kan zijn [29]. Ook andere acute gezondheidsproblemen kunnen zich voordoen. Indien er bij het evenement een risicoverwachting is op het gebied van alcohol- en/of drugsgebruik, uitdroging en/of uitputting, is het raadzaam één of meerdere chill-out ruimtes in te richten. Een chill-out ruimte is een ruimte waar mensen kunnen uitrusten en afkoelen. Er zijn zitplaatsen, er wordt bij voorkeur geen (harde) muziek gedraaid en mensen kunnen vrij in en uit lopen. De chill-out ruimte is niet hetzelfde als de afkoelingsruimte die in paragraaf 5.2 is beschreven. Een afkoelingsruimte bevindt zich vlakbij de zorgpost, er zijn daar minimaal twee begeleiders en het is bedoeld voor personen die bijvoorbeeld oververhit zijn geraakt. In de chill-out komen mensen in principe enkel uitrusten. Wel wordt aangeraden dat bij de chill-out de beveiliging of het zorgpersoneel een oogje in het zeil houdt. Mensen die zich niet lekker voelen, trekken zich mogelijk terug in de chill-out ruimte in plaats van naar de medische post te gaan.

6.2 Drinkwatervoorzieningen

Het gebruiken van alcohol en drugs kan leiden tot uitdroging van het lichaam. De beschikbaarheid van gratis water op evenementen kan daarom mogelijk bijdragen aan het voorkomen van gezondheidsincidenten door zowel drugs- als alcoholgebruik. Gemeenten hebben de mogelijkheid om in de evenementenvergunning de verplichting op te nemen dat op het evenement gratis drinkwater beschikbaar moet zijn.

6.2.1 Drinkwatervoorzieningen

De GHOR kan de gemeente adviseren over de (hoeveelheid) watervoorzieningen die nodig zijn op een evenement. Het kan tappunten betreffen of de verstrekking van flesjes drinkwater.

Het advies op maat zal gegeven worden op basis van evenement-specifieke gegevens zoals: doelgroep, soort en duur van het evenement, eerdere edities van het evenement, de oppervlakte van terrein, het aantal bezoekers, het verwachte middelengebruik, seizoenswarmte, et cetera. De instelling voor verslavingszorg kan informatie geven over verwacht drugs- en alcoholgebruik en het belang van drinkwatervoorzieningen om gezondheidsproblemen te voorkomen.

Leestip: [De zin en onzin van gratis drinkwater op evenementen - Event Safety Institute.](#)

De in het blog genoemde Hygiënerichtlijn voor Evenementen 2014 van het Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid (LCHV) is in 2023 herzien [30] in samenwerking met de Landelijke Vereniging van Evenementenmakers (VVEM). Bij deze herziening is de paragraaf over drinkwatervoorzieningen uit de richtlijn gehaald, omdat dit onderwerp geen infectiepreventie/hygiëne betreft en dus buiten de scope valt van de hygiënerichtlijn.

Enige houvast voor de advisering over drinkwatervoorzieningen is te vinden in het [Nederlands Handboek Evenementen Veiligheid 1.0](#). Zo adviseert men de noodzaak af te wegen om extra drinkwatervoorzieningen te organiseren op plaatsen waar wachtrijen kunnen staan of in de buurt van het podium (de pit-area). Ook noemt de NHEV het belang van het beschikbaar stellen van (gratis) drinkwater om de risico's van (acute) gezondheidsschade door alcohol en drugs te beperken. Drinkwaterpunten moeten goed zichtbaar en goed toegankelijk zijn.

6.2.2 Drinkadvies

Naast het voorzien in (gratis) waterpunten, dient er ook aandacht te zijn voor het risico op watervergiftiging (hyponatriëmie) bij het gebruik van XTC. Watervergiftiging kan optreden bij inname van grote hoeveelheden water (verhoogde opname), terwijl het lichaam dit niet kwijt kan (verminderde afgifte als gevolg van XTC-gebruik). Dit kan leiden tot een levensbedreigende zwelling van de hersenen [31]. Het risico op oververhitting en uitdroging bij XTC-gebruik is in de jaren negentig vertaald naar een praktische voorlichtingsboodschap voor uitgaanders om 'voldoende water te drinken'. Deze boodschap werd en wordt echter door sommige gebruikers opgevat als 'heel veel water drinken', wat geleid heeft tot een aantal gevallen van ernstige (en soms fatale) watervergiftiging. Exacte aantallen zijn niet bekend, maar vermoedelijk komt het weinig voor [32].

Toch is het goed om XTC-gebruikers informatie hierover te geven. Voorlichtingsteams zoals Unity kunnen voor voorlichting verzorgen. Bij watertappunten kan een kort drinkadvies opgehangen worden.

6.3 Klimaatbeheersing

Door zweten wordt overtollige lichaamswarmte afgevoerd. Als de luchtvochtigheid en de omgevingstemperatuur te hoog zijn, kan zweet minder goed verdampen waardoor men lichaamswarmte niet goed kan kwijtraken. Dit geeft kans op oververhitting. Het is dus van belang om de luchtvochtigheid en temperatuur in de gaten te houden, met name bij evenementen waar een hoge risicoverwachting is voor het gebruik van drugs. Het gebruiken van stimulerende drugs verhoogt immers de lichaamstemperatuur en daarmee het risico op gezondheidsincidenten in warme omgevingen met een hoge luchtvochtigheid [33].

Bij indoor evenementen kan de temperatuur en luchtvochtigheid doorgaans gemonitord en beïnvloed worden. Bij buitenevenementen is dat lastiger. Als er sprake kan zijn van zeer hoge temperaturen, is het aanbevelenswaardig dat de gemeente met de organisator afspraken maakt over de wijze waarop hiermee wordt omgegaan. De gemeente adviseert in overleg met de GHOR over maatregelen uit het hitteprotocol. Zo kan gedacht worden aan het creëren van extra schaduwplekken of andere plekken waar voldoende koelte is. Bij voorkeur geeft de organisator eerst zelf in het calamiteitenplan aan welke maatregelen hij wil nemen. Dit kan dan worden beoordeeld door de GHOR en vervolgens kan de gemeente bepalen of de voorgestelde maatregelen afdoende zijn of dat er meer nodig is.

6.4 Drugs testen

De samenstelling van drugs heeft mede invloed op de schadelijkheid ervan. In Nederland zijn er 32 locaties waar gebruikers van drugs hun drugs kunnen laten testen. Hoewel de drugstestfaciliteiten in Nederland primair bedoeld zijn om de Nederlandse drugsmarkt te monitoren, bieden zij daarnaast de mogelijkheid voor gebruikers om informatie te krijgen over welke bestanddelen er in hun drugs zitten. Op basis van de testuitslag kunnen ze besluiten om de drug alsnog niet te gebruiken of de dosering aan te passen.

Een geteste pil is overigens geen garantie voor het uitblijven van problemen. De persoon die drugs gebruikt en de omgeving waarin dat gebeurt, zijn eveneens van invloed op de effecten van de gebruikte drugs. Het is belangrijk dat gebruikers van drugs dat weten.

Extra drugstest spreekuren

Tijdens het Amsterdam Dance Event worden al enkele jaren extra spreekuren door de testservice gehouden op voor de bezoekers van het event makkelijk toegankelijke locaties, maar die locaties zijn niet op de ADE feesten zelf.

Leestip: [Geschiedenis van het drugs testen in Nederland - Trimbos-instituut](#)

7

Vervoer: in- en uitstroom en mobiliteit

7.1 Organisatie van vervoer

7.2 Voorkomen van rijden onder invloed

7 Vervoer

7.1 Organisatie van vervoer

Het vervoer voor en vooral na evenementen moet goed geregeld zijn, zowel in aard als in omvang. Aan het einde van evenementen kunnen er gemakkelijk incidenten ontstaan, vooral op evenementen met een verhoogde risicoverwachting voor alcohol- en drugsgebruik. Na afloop van een feest, wanneer mensen moe zijn en niet meer nuchter, kan een klein ongemak al aanleiding zijn voor escalatie van een situatie. Het is daarom belangrijk dat bezoekers snel bij hun voertuig kunnen komen en het terrein kunnen verlaten of niet lang hoeven te wachten op openbaar vervoer. Het is daarom goed om met organisatoren afspraken te maken over het volgende:

- gemakkelijk te bereiken en voldoende openbaar vervoer – houd hier rekening met de capaciteit van het lokale openbaar vervoer en regel zo nodig aanvullend vervoer;
- goede bewegwijzering en logistiek op en rond de parkeerplaatsen en de opstappunten voor openbaar vervoer;
- wegleiden van publiek op de routes van en naar het evenement. Aandachtspunten daarbij: voorkomen van indrinken of doordrinken voorafgaand en na afloop van het evenement in de directe omgeving en in de horeca; het voorkomen van overlast in de buurt (wildplassen, lawaai, afval);
- toezicht op hoe mensen achter het stuur gaan zitten, gericht op het voorkomen van rijden onder invloed. Bij een meerdaags evenement kan ook slaapttekort een belangrijke rol spelen;
- informatie voor en tijdens het evenement over veilig verkeer en rijden onder invloed (zie www.teamalert.nl en www.unity.nl).

7.2 Voorkomen van rijden onder invloed

Informereren

Bezoekers kunnen op verschillende momenten rond het evenement met voorlichtingsboodschappen en/of voorlichtingsteams gestimuleerd worden nuchter in de auto te stappen. Vooraf (via de website en de sociale media van het evenement, bij aankoop van het online ticket, op de parkeerplaats/bij de ingang van het terrein), tijdens het evenement (op het terrein) en na afloop van het evenement (bij de uitgang van het terrein/op de parkeerplaats) kan informatie worden gegeven over de toegenomen kans op ongelukken die ontstaan als je met alcohol en/of drugs achter stuur stapt en de strafmaat voor rijden onder invloed. Ook kunnen de vervoersalternatieven (zoals pendelbussen naar station) of slaapplekken zoals hotels en hostels bekend worden gemaakt. Zo zijn er evenementen die op hun website een veilig vervoerbanner plaatsen en festivals die op de tickets advies geven over veilig vervoer.

Voorbeeld: voorlichtingsprojecten op evenementen

Voorbeelden van voorlichtingsprojecten op de evenementlocatie zijn [TeamAlert | Bobtival](#) (voor alcohol) en [TeamAlert | Witte Waas](#) (voor drugs) door [TeamAlert](#). Jonge bezoekers krijgen bij deze acties voorlichting en worden gestimuleerd een veilige rit naar huis te regelen. De voorlichtingsteams van TeamAlert kunnen bestuurders onder invloed formeel niet tegenhouden in de auto te stappen. Het combineren van de inzet van voorlichtingsteams met politiecontrole na afloop van het evenement kan dit ondervangen.

Gemeenten kunnen soms ook terecht bij hun Regionale Orgaan Verkeersveiligheid (ROV) voor voorlichtingscampagnes tijdens evenementen, zoals bijvoorbeeld, zie bijvoorbeeld [Alcohol in het verkeer | ROVL](#) van het ROV Limburg.

De effectiviteit van dergelijke voorlichtingsboodschappen en campagnes is moeilijk aan te tonen, omdat ze vaak in combinatie met andere maatregelen worden uitgevoerd. Bij eventuele positieve effecten is het daardoor lastig te zeggen welke van de verschillende maatregelen daaraan (het meest) heeft bijgedragen.

Handhaven

Handhaving van de wettelijke bepalingen¹³ is van groot belang voor het effect van de aanpak om rijden onder invloed te voorkomen. Belangrijk aandachtspunt bij het uitvoeren van alcoholcontroles is de onvoorspelbaarheid. Tegenwoordig worden alcoholcontroles snel bekend door communicatie via sociale media. Hier kan op ingespeeld worden door een deel van de controles mobiel in te richten, waardoor deze zich snel kunnen verplaatsen. Tegelijkertijd zijn zichtbare controles wel degelijk zinvol, omdat het een preventief effect kan hebben op mensen die (nog) niet in overtreding zijn, zeker wanneer de subjectieve pakkans vergroot wordt door de handhavingsacties te combineren met publiciteit [34]. Gemeenten kunnen met politie afspraken maken over dergelijke verkeerscontroles na afloop van het evenement.

13 Artikel 8, lid 1 van de Wegenverkeerswet: Het is een ieder verboden een voertuig te besturen of als bestuurder te doen besturen, terwijl hij verkeert onder zodanige invloed van een stof* (*onder deze stoffen vallen alcohol, drugs en psychoactieve geneesmiddelen), waarvan hij weet of redelijkerwijs moet weten, dat het gebruik daarvan - al dan niet in combinatie met het gebruik van een andere stof - de rijvaardigheid kan verminderen, dat hij niet tot behoorlijk besturen in staat moet worden geacht.

BAC-niveau bestuurder

Voor bestuurders die zowel drugs als alcohol hebben gebruikt geldt een BAC-niveau (bloed-alcohol concentratie) van 0,2 promille [35]. Wanneer de bestuurder alleen alcohol heeft genuttigd, dan is de grens 0,5 promille.

Rijden onder invloed van alcohol, drugs of geneesmiddelen

Het SWOV (Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid heeft twee factsheets uitgebracht over rijden onder invloed. Hierin staat informatie over de risico's, het aantal slachtoffers, de risicogroepen, de effecten op de rijvaardigheid en de in te zetten maatregelen. Daarnaast heeft het Kennisnetwerk Strategisch Plan Verkeersveiligheid een handreiking voor gemeenten uitgebracht voor een integrale aanpak van rijden onder invloed.

- Factsheet [Rijden onder invloed van alcohol](#) (SWOV, 1 september 2023)
- [Drugs- en geneesmiddelengebruik in het verkeer](#) (SWOV, 17 maart 2020)
- [Integrale aanpak van rijden onder invloed, handreiking voor gemeenten](#) (SPV, november 2023)

In de folder '[Drugs en verkeer](#)' voor uitgaanspubliek wordt onder meer ingegaan op de wettelijke limieten voor drugsgebruik in het verkeer, speekseltesten, aantoonbaarheid van drugs via testen, straffen voor rijden onder invloed en de effecten van drugs op het rijgedrag. Vooral het feit dat je lang onder invloed blijft van bepaalde drugs, blijkt een eyeopener te zijn voor jonge automobilisten.

8

Monitoring en evaluatie

8.1 Monitoring tijdens het evenement

8.2 Evaluatie na afloop

8 Monitoring en evaluatie

8.1 Monitoring tijdens het evenement

Tijdens het evenement is het monitoren van alcohol- en drugsgebruik een voorwaarde om tijdig en adequaat te kunnen anticiperen of reageren op risicovolle situaties. Het erop toezien dat werknemers en gasten niet roken buiten de daarvoor bestemde plaatsen, voorkomt boetes achteraf. Daarnaast kunnen de verkregen gegevens als input gebruikt worden voor de evaluatie na afloop van het evenement.

Voor goede monitoring is een systeem nodig voor informatie-uitwisseling tussen de professionals die betrokken zijn bij het evenement. Naast de organisator zelf, zijn dat (vaak) de gemeente (waaronder toezicht en handhaving), politie, GHOR, brandweer, beveiliging, verkeer, de evenementenzorgorganisatie, omgevingsdienst, en bijvoorbeeld de locatie beheerder. Tijdens een evenement bespreken zij, op gezette tijden of wanneer de situatie daarom vraagt, hun bevindingen in een overleg. Dit wordt vaak het Coördinatie en Management Team (CMT), het veiligheidsoverleg en/of het dienstenoverleg genoemd (zie kader).

Multidisciplinaire coördinatie tijdens evenementen, hoe bepaal je de juiste vorm?

In dit [blog](#) lees je meer over de verschillende vormen van multidisciplinaire coördinatie tijdens evenementen, de benamingen die daarvoor worden gebruikt (zoals CMT) en tips hoe je de juiste vorm van zo'n overleg bepaalt.

Met een dergelijk systeem kunnen alle professionals, met de juiste instructies en vaardigheden, een bijdrage leveren aan monitoring. Deze bevindingen zijn bovendien relevant om mee te nemen in de evaluatie:

- Zo kan de beveiliging een rol spelen in het monitoren van de ingenomen middelen bij de veiligheidsfouillering aan de ingang. Dit geeft een beeld van de soorten drugs die bezoekers proberen mee te nemen.
- Een tweede informatiebron betreft de registratie van zorgcontacten bij de zorgpost op het evenement. Dit levert objectieve gegevens op over de gezondheidsincidenten op een evenement. Het is dus van belang dat de zorgpost een goede registratie bijhoudt van alcohol- en drugsgerelateerde zorgcontacten.

Wanneer Unity (zie kader in hoofdstuk 2.2) aanwezig is op een evenement, verzamelen zij informatie. Zowel middels vragenlijsten die ingevuld worden door de bezoekers van de Unity-stand, als middels een kort monitoringsverslag dat de Unity-medewerkers schrijven na het evenement. Deze informatie wordt standaard alleen met de organisator gedeeld. Via de organisator kan nagevraagd worden of vanuit Unity bijzonderheden naar voren zijn gekomen. Unity neemt de door hen verzamelde gegevens ook op in haar eigen jaarverslagen.

- Een aanvullende bron van informatie is het observeren van het gedrag van het publiek. Het blijft op deze manier echter, zoals eerder in de leidraad reeds aangegeven is, niet met zekerheid vast te stellen of er daadwerkelijk sprake is van alcohol- of drugsgebruik. De reden hiervan is dat 'opvallend' gedrag ook andere (medische) oorzaken kan hebben. Observatie van gedrag kan wel een goede aanvulling zijn op de hiervoor beschreven informatiebronnen.
- Resultaten van nalevingsonderzoek naar de leeftijdsgrens voor alkoholschenken (zie hoofdstuk 3.9) en naar niet doorschenken bij dronkenschap (zie kader in hoofdstuk 3.10.1) geven inzicht in de inspanningen van de horeca aan het voorkomen van alcohol gerelateerde problemen en laten zien of er nog ruimte is voor verbetering.

Peilstok: hulpmiddel bij monitoring

De gemeente Amsterdam heeft een instrument ontwikkeld waarmee integraal toezicht uitgeoefend kan worden op evenementen. De bevindingen van dit hulpmiddel, de Peilstok, geven bovendien relevante input voor de evaluatie. De Peilstok en de daarbij behorende checklist zijn in 2019 geëvalueerd. De vernieuwde checklist is te vinden [via deze pagina](#) en vervangt bijlage 5.2 van het Amsterdams beleidskader dance events.

8.2 Evaluatie na afloop

De gemeente is verantwoordelijk voor het controleren of een evenement aan alle vergunningsvoorschriften voldoet met betrekking tot alcohol, drugs en roken. Boa's (in sommige gemeenten specifieke jeugdboa's) kunnen daarnaast toezicht houden op het gedrag van bezoekers. De politie houdt toezicht op de naleving van de Opiumwet, de Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus (Wpbr) en de openbare orde rond het evenement. Ook kan de politie de aanhoudingen en processen verbaal registreren die aan het evenement zijn gerelateerd. Na afloop van een evenement is het sterk aan te bevelen om samen met de betrokken partijen te evalueren:

- in hoeverre de vergunningsvoorschriften of wetgeving zijn nageleefd;
- in hoeverre de genomen maatregelen tijdens het evenement effect hebben gehad;
- welke onvoorziene omstandigheden zich hebben voorgedaan, die bij een volgend evenement voorkomen kunnen worden.

De ervaringen van de betrokken stakeholders en alle gegevens die tijdens het evenement zijn verzameld in het CMT, liggen ten grondslag aan de evaluatie (zie ook 8.1). Voorbeelden van gegevens zijn geregistreeerde meldingen van incidenten, geconstateerde overtredingen, het aantal aanhoudingen, de verzamelstaat van het letselbeeld, onderzoeksgegevens over bijvoorbeeld de naleving van de leeftijdsgrens en een algemeen sfeerbeeld. Ook berichten vanuit de bezoekers, media en omwonenden kunnen een onderdeel vormen van de evaluatie. Bij de evaluatie kunnen onder andere de volgende stakeholders betrokken worden: de vergunningverlener, GHOR, de instelling voor verslavingszorg, de organisator, politie, beveiliging en de horeca.

Door gezamenlijk een evaluatie uit te voeren, worden potentiële verbeteringen voor toekomstige evenementen in beeld gebracht en wordt bovendien de samenwerking tussen organisator, gemeente en andere partners gestimuleerd. De uitkomsten van de evaluatie kunnen medebepalend zijn voor de beoordeling en voorwaarden bij een volgende vergunningaanvraag voor een evenement.

Kleine gemeenten: terugkoppeling resultaten testkopers

Op het meerdaagse Klompenfeest in Voorst worden de resultaten van het nalevingsonderzoek na afloop van de controles meteen teruggekoppeld aan de organisatie via een WhatsApp-groep. Ondernemers en verenigingen die in de fout zijn gegaan, kunnen hun schenkgedrag verbeteren zodat ze er bij de controle de volgende dag van profiteren. De naleving stijgt elk jaar en ondernemers die een boete hebben gehad, doen het daarna meestal veel beter.

Evaluatie rookbeleid

De NVWA controleert op naleving van de Tabaks- en rookwarenwet en er wordt na het evenement door de NVWA-inspecteurs terugkoppeling gegeven aan de organisatie over hun bevindingen en de consequenties daarvan. De controles richten zich op:

- Leeftijdsgrens bij de verkoop (aanduiding, vaststelling leeftijd en verstrekkingen);
- Rookverbod (instellen, aanduiden, rookvrij zijn van ruimten waar een rookverbod geldt, handhaving door medewerkers van het evenement);
- Verbod op reclame en sponsoring.

Zo krijgt de organisatie, naast een eventuele boete ook feedback op het rookbeleid. Deze kan bij de evaluatie betrokken worden.

BIJLAGEN

Bijlage 1 Wetgeving

Alcoholwetgeving

Relevante artikelen uit de [Alcoholwet](#) - geraadpleegd op 11-12-2024

Artikel 20

1. Het is verboden bedrijfsmatig of anders dan om niet alcoholhoudende drank te verstrekken aan een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. Onder verstrekken als bedoeld in de eerste volzin wordt eveneens begrepen het verstrekken van alcoholhoudende drank aan een persoon van wie is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, welke drank echter kennelijk bestemd is voor een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt.
2. De vaststelling, bedoeld in het eerste lid:
 - a. geschiedt aan de hand van een document als bedoeld in [artikel 1, eerste lid, van de Wet op de identificatieplicht](#), dan wel op een bij of krachtens algemene maatregel van bestuur aangewezen andere wijze;
 - b. blijft achterwege, indien het een persoon betreft die onmiskenbaar de vereiste leeftijd heeft bereikt.
3. Bij de voor het publiek bestemde toegang tot een horecalokaliteit, een slijtlokaliteit, een ruimte als bedoeld in [artikel 18, tweede lid](#), of een vervoermiddel waarin bedrijfsmatig of anders dan om niet alcoholhoudende drank wordt verstrekt, dient duidelijk zichtbaar en goed leesbaar te worden aangegeven welke leeftijdsgrens of leeftijdsgrenzen gelden. Bij regeling van Onze Minister kunnen daaromtrent nadere regels worden gesteld of modellen worden vastgesteld.
4. Het is verboden in een slijtlokaliteit of horecalokaliteit of op een terras de aanwezigheid toe te laten van een persoon die in kennelijke staat van dronkenschap of kennelijk onder invloed van andere psychotrope stoffen verkeert.
5. Het is verboden in kennelijke staat van dronkenschap of kennelijk onder invloed van andere psychotrope stoffen dienst te doen in een slijtlokaliteit of horecalokaliteit.

Artikel 35

1. De burgemeester kan ten aanzien van het verstrekken van zwak-alcoholhoudende drank op aanvraag ontheffing verlenen van het in artikel 3 voor de uitoefening van het horecabedrijf gestelde verbod, bij een in de beschikking aangewezen bijzondere gelegenheid van zeer tijdelijke aard voor een aaneengesloten periode van ten hoogste twaalf dagen, mits de verstrekking geschiedt onder onmiddellijke leiding van een persoon die:
 - a. de leeftijd van eenentwintig jaar heeft bereikt;
 - b. niet in enig opzicht van slecht levensgedrag is.De naam van deze persoon staat op de ontheffing vermeld.
2. Een ontheffing kan onder beperkingen worden verleend; aan een ontheffing kunnen voorschriften worden verbonden.

3. Ten aanzien van een ontheffing is artikel 31, eerste lid, onder a en c, van overeenkomstige toepassing.
4. De ontheffing, of een afschrift daarvan, is ter plaatse aanwezig.
5. Een burgemeester kan naar aanleiding van een aanvraag voor ontheffingen als bedoeld in dit artikel, voor jaarlijks terugkerende identieke bijzondere gelegenheden van zeer tijdelijke aard, besluiten één ontheffing te verlenen, mits de verstrekking van zwak-alcoholhoudende drank telkenmale geschiedt onder onmiddellijke leiding van dezelfde persoon.
6. Met toepassing van [artikel 28, eerste lid, laatste zinsnede, van de Dienstenwet](#) is [paragraaf 4.1.3.3. van de Algemene wet bestuursrecht](#) niet van toepassing op de aanvraag om een ontheffing als bedoeld in dit artikel.
7. Een aanvraag voor een ontheffing wordt gesteld op een formulier of een elektronische informatiedrager, die bij regeling van Onze Minister worden vastgesteld.

Artikel 41

1. Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet zijn belast:
 - a. in geheel Nederland: de bij besluit van Onze Minister aangewezen ambtenaren of andere personen.
 - b. in een gemeente: de door de burgemeester van die gemeente aangewezen ambtenaren.
2. Bij regeling van Onze Minister, in overeenstemming met Onze Minister van Justitie en Veiligheid:
 - a. wordt de taakverdeling tussen de ambtenaren of andere personen, behorende tot de onderscheidene in het eerste lid bedoelde categorieën geregeld;
 - b. kunnen aanstellings- en opleidingseisen voor die ambtenaren of andere personen worden gesteld.
3. In afwijking van het eerste lid zijn met het toezicht op naleving van het verbod, bedoeld in de artikelen 14, tweede lid, en 15, eerste lid, voor zover het tabaksproducten en aanverwante producten in de zin van de Tabaks- en rookwarenwet betreft, de op grond van artikel 13 van die Wet aangewezen ambtenaren of andere personen belast.

Artikel 45

1. Het is personen die de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt, verboden op voor publiek toegankelijke plaatsen alcoholhoudende drank aanwezig te hebben of voor consumptie gereed te hebben, met uitzondering van plaatsen waar bedrijfsmatig of anders dan om niet alcoholhoudende drank voor gebruik elders dan ter plaatse wordt verstrekt.
2. Het eerste lid is niet van toepassing op:
 - a. personen van 16 of 17 jaar die dienst doen in een inrichting waarin het horecabedrijf wordt uitgeoefend, waaronder begrepen het zijn van barvrijwilliger in een inrichting in beheer bij een paracommerciële rechtspersoon;
 - b. personen van 16 of 17 jaar die handelen in opdracht van een toezichthouder als bedoeld in [artikel 41](#);
 - c. personen als bedoeld in [artikel 24, vijfde lid](#).
3. Overtreding van het eerste lid wordt gestraft met een geldboete van de eerste categorie, bedoeld in [artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht](#).
4. De in dit artikel strafbaar gestelde feiten zijn overtredingen.

Artikel 45a

1. Onverminderd [artikel 20, eerste lid](#), is het personen die de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt, verboden op voor publiek toegankelijke plaatsen anders dan bedrijfsmatig alcoholhoudende drank te verstrekken aan een persoon die de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt.
2. Overtreding van het eerste lid wordt gestraft met een geldboete van de eerste categorie, bedoeld in [artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht](#).
3. De in dit artikel strafbaar gestelde feiten zijn overtredingen.

Relevant artikel uit het [Wetboek van strafrecht](#) - geraadpleegd op 11-12-2024.

Artikel 151f

1. Degene die
 - a. aan iemand die in kennelijke staat van dronkenschap verkeert, bedwelmende drank verkoopt of toedient;
 - b. iemand beneden de leeftijd van achttien jaren dronken maakt;
 - c. iemand door geweld of bedreiging met geweld dwingt tot het gebruik van bedwelmende drank,wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen maanden of geldboete van de derde categorie.
2. Indien het feit zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vierde categorie.
3. Indien het feit de dood ten gevolge heeft, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren of geldboete van de vijfde categorie.
4. Indien de schuldige het misdrijf in zijn beroep begaat, kan hij van de uitoefening van dat beroep worden ontzet.

Opiumwet

Relevante artikelen uit de [Opiumwet](#) - geraadpleegd op 11-12-2024

Artikel 2

Het is verboden een middel als bedoeld in de bij deze wet behorende lijst I dan wel aangewezen krachtens artikel 3a, vijfde lid:

- a. binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen;
- b. te telen te bereiden, te bewerken, te verwerken, te verkopen, af te leveren, te verstrekken of te vervoeren;
- c. aanwezig te hebben;
- d. te vervaardigen.

Artikel 3

Het is verboden een middel als bedoeld in de bij deze wet behorende lijst II dan wel aangewezen krachtens artikel 3a, vijfde lid:

- a. binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen;
- b. te telen, te bereiden, te bewerken, te verwerken, te verkopen, af te leveren, te verstrekken of te vervoeren;
- c. aanwezig te hebben;
- d. te vervaardigen.

Tabaks- en rookwarenwet

Relevante artikelen uit de [Tabaks- en rookwarenwet](#)

- geraadpleegd op 11-12-2024

(uit paragraaf 1 Begripsbepalingen)

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder aanverwant product: elektronische dampwaar, elektronisch verhittingsapparaat en voor roken bestemd kruidenproduct;

(uit paragraaf 3 Reclame- en sponsorbeperkingen) Artikel 5

1. Elke vorm van reclame of sponsoring is verboden.
7. Iedere uitreiking om niet of tegen een symbolische vergoeding, die het aanprijzen van een tabaksproduct of aanverwant product ten doel of tot rechtstreeks of onrechtstreeks gevolg heeft, is verboden.

(uit paragraaf 4 Verkoopbeperkingen)

Artikel 7

Het is verboden in inrichtingen voor gezondheidszorg, welzijn, maatschappelijke dienstverlening, kunst en cultuur, sport, sociaal-cultureel werk of onderwijs, voor zover die inrichtingen behoren tot bij algemene maatregel van bestuur aangewezen categorieën, bedrijfsmatig of anders dan om niet tabaksproducten of aanverwante producten aan particulieren te verstrekken of met dat doel aanwezig te hebben.

Artikel 8

1. Het is verboden bedrijfsmatig of anders dan om niet tabaksproducten of aanverwante producten te verstrekken aan een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. Onder verstrekken wordt eveneens begrepen het verstrekken van een tabaksproduct of aanverwant product aan een persoon van wie is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, welk tabaksproduct of aanverwant product echter kennelijk bestemd is voor een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt.
2. De vaststelling, bedoeld in het eerste lid, blijft achterwege, indien het een persoon betreft die onmiskenbaar de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. De vaststelling geschiedt aan de hand van een document als bedoeld in [artikel 1, eerste lid, van de Wet op de identificatieplicht](#), dan wel een bij of krachtens algemene maatregel van bestuur aangewezen document.
3. Op plaatsen waar bedrijfsmatig of anders dan om niet tabaksproducten of aanverwante producten aan particulieren plegen te worden verstrekt, dient duidelijk zichtbaar en goed leesbaar te worden aangegeven dat aan personen jonger dan 18 jaar geen tabaksproducten of aanverwante producten worden verstrekt. Onze Minister kan daaromtrent nadere regels stellen en een model voorschrijven.

Artikel 9

1. Het is verboden bedrijfsmatig tabaksproducten of aanverwante producten gratis aan particulieren uit te reiken, toe te zenden of op enigerlei andere wijze beschikbaar te stellen.
2. Het is verboden bedrijfsmatig of anders dan om niet sigaretten aan particulieren te verstrekken of met dat doel aanwezig te hebben anders dan in een gesloten verpakking, die niet zonder kenbare beschadiging kan worden geopend.
3. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen methoden voor het in de handel brengen van tabaksproducten of aanverwante producten zonder ter hand stelling door tussenkomst van een verstreckende persoon worden verboden. Op het verbod kunnen bij algemene maatregel van bestuur beperkingen worden aangebracht.

(uit paragraaf 5 Rookverboden)**Artikel 10**

1. In de navolgende gevallen is de navolgende persoon of het navolgende orgaan verplicht tot het instellen, aanduiden en handhaven van een rookverbod:
 - b. in een gebouw of inrichting, dat onderscheidenlijk die in gebruik is bij een instelling of vereniging voor gezondheidszorg, welzijn, maatschappelijke dienstverlening, kunst en cultuur, sport, sociaal-cultureel werk of onderwijs: degene die – anders dan in een hoedanigheid als bedoeld onder a – over dat gebouw of die inrichting het beheer heeft;
 - c. in een ruimte, gebouw of inrichting waar een werknemer zijn werkzaamheden verricht of pleegt te verrichten: de werkgever van die werknemer;
 - e. in een horeca-inrichting: de exploitant van die horeca-inrichting;
2. Op het rookverbod, bedoeld in het eerste lid, kunnen bij algemene maatregel van bestuur beperkingen worden aangebracht, waarbij onder meer kan worden bepaald dat het rookverbod niet geldt voor bij die maatregel aangewezen:
 - a. categorieën van ondernemers;
 - b. ruimten in gebouwen;
 - c. andere plaatsen waar werkzaamheden worden verricht.Daarbij kunnen nadere regels worden gesteld.
3. De verplichting, bedoeld in het eerste lid, onder e, prevaleert als de hoedanigheid van exploitant van een horeca-inrichting samenvalt met een andere hoedanigheid als bedoeld in dit artikel.
4. Tot het treffen van de krachtens het tweede lid gestelde maatregelen zijn verplicht de bij die algemene maatregel van bestuur aangewezen personen of organen.

Bijlage 2 Advies

Deze leidraad is tot stand gekomen dankzij de medewerking van verschillende organisaties. Zonder het advies van en het meeschrijven door onderstaande experts was deze leidraad niet mogelijk geweest. Een aantal van hen was (ook) bij eerdere versies betrokken. Bij degenen die voor de beknopte actualisering van 2024 zijn geraadpleegd, staat (4.0) vermeld.

Naam	Organisatie
Marjolijn van Hest en Rodney Haan	Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid
Peter Biezenaar	Crowd Support
Pieter van Rijswijk – van der Geer-Rutten (4.0)	De Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit
Ronald van Litsenburg (4.0)	Event Medical Service
Syan Schaap (4.0)	Event Safety Institute
Julie Croiset van Uchelen	Gemeente Amsterdam
Ilse Duursma	Gemeente Dinkelland
Anne-Marie Pajmans	Gemeente Haaren / Dongen
Denise Groenewegen	Gemeente Sliedrecht
Herman Oussoren	Gemeente Voorst
Sabah Ikaddouren	Gemeente Westland
Marc Snabilie (en collega's)	GGD/GHOR Nederland
Judith Noijen / Sarah Graman (4.0)	Jellinek
Medewerkers (4.0)	Ministerie van Justitie en Veiligheid
Medewerkers (4.0)	Openbaar Ministerie
Peter Kroep	Nationale Politie
Lonneke Ziemerink en Well Kömhoff	TeamAlert
Annemarie Mars en Gerwin de Groot	Veiligheidsregio IJsselland
Willem Westermann	Vereniging van Evenementenmakers

Bijlage 3 Gebruikte bronnen

1. Schrooten, J., Van Damme, J. (2019). Waarom een zerotolerancedrugbeleid voor festivals niet (goed) werkt. *Cahiers Politiestudies*, 52: p. 93-114.
2. Brief van de Minister van Justitie en Veiligheid 'Bestrijding georganiseerde criminaliteit' van 25 juli 2019, 2018-2019, 24077, 427.
3. Babor, T., Caetano, R., Casswell, S., et al. (2010). *Alcohol: No Ordinary Commodity - Research and Public Policy*. New York, NY: Oxford University Press.
4. Brief van de Minister van Justitie en Veiligheid 'Bestrijding georganiseerde criminaliteit' van 25 juli 2019, 2018-2019, 24077, 427.
5. Purple Guide (extracted online februari 2016 via <http://www.thepurpleguide.co.uk>).
6. Babor, T., Caetano, R., Casswell, S., et al. (2010). *Alcohol: No Ordinary Commodity - Research and Public Policy*. New York, NY: Oxford University Press.
7. Homel, R., Clark, J. (1994). The prediction and prevention of violence in pubs and clubs. In R. V. Clarke (Ed.), *Crime prevention studies*, Vol. 3 (pp. 1-46). Monsey: Willow Tree Press.
8. Homel, R., McIlwain, G., & Carvolth, R. (2001). Creating safer drinking environments. In N. Heather, T. J. Peters, & T. Stockwell (Eds.), *International handbook of alcohol dependence and problems* (pp. 721-740). Chichester: John Wiley and Sons.
9. Babor, T., Caetano, R., Casswell, S., et al. (2010). *Alcohol: No Ordinary Commodity - Research and Public Policy*. New York, NY: Oxford University Press.
10. Wal, van der R. & Kop, N. (2014). Opsporing bij evenementen. *Politieacademie*, Apeldoorn.
11. Hughes, K. (2015). The deterrent effects of drug detection dogs on drug use in NSW, Australia. Presentation at Applied Research in Crime and Justice Conference 2015.
12. Grigg, J., Barratt, M. J., Lenton, S. (2018). Drug detection dogs at Australian outdoor music festivals: Deterrent, detection and iatrogenic effects. *International Journal of Drug Policy*, 60, 89-95.
13. Hickey, S., McIlwraith, F., Bruno, R., Matthews, A., Alati, R., (2012). Drug detection dogs in Australia: more bark than bite? *Drug and Alcohol Review*, 31, 778-783.
14. Dunn, M., Degenhardt, L. (2009). The use of drug detection dogs in Sydney, Australia. *Drug Alcohol Rev*; 28: 658-662.
15. Grigg, J., Barratt, M. J., Lenton, S. (2018). Drug detection dogs at Australian outdoor music festivals: Deterrent, detection and iatrogenic effects. *International Journal of Drug Policy*, 60, 89-95.
16. Schrooten, J., Van Damme, J. (2019). Waarom een zerotolerancedrugbeleid voor festivals niet (goed) werkt. *Cahiers Politiestudies*, 52: p. 93-114.
17. Schelleman-Offermans, K., Roodbeen, R. (2015). Alcohol & tabaksverkoop aan jongeren 2015. Landelijke naleving van de leeftijdsgrens van 18 jaar voor de drank- en horecawet en tabakswet. Nuchter Kenniscentrum Leeftijdsgrenzen, Nijmegen.
18. Bieleman, B., Kruize, A., Mennes, R. (2015). Inventarisatie preventie en handhavingssystemen drank- en horecawet 2015. IntraVal, Groningen.

19. Ferwerda, H., Hasselt, N. van, Ham, van T., Voorham, L. (2012). De juiste snaar - Professionals met een publieke taak en de omgang met overlast, agressie en geweld als gevolg van alcohol- en /of drugsgebruik. WODC, Den Haag.
20. Wagenaar, C., Toomey, T.L., Erickson, D.J. (2006). Complying With the Minimum Drinking Age: Effects of Enforcement and Training Interventions. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research* Volume 29 (2), pages 255-262.
21. Babor, T., Caetano, R., Casswell, S., et al. (2010). *Alcohol: No Ordinary Commodity - Research and Public Policy*. New York, NY: Oxford University Press.
22. Wagenaar, C., Toomey, T.L., Erickson, D.J. (2006). Complying With the Minimum Drinking Age: Effects of Enforcement and Training Interventions. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research* Volume 29 (2), pages 255-262.
23. Goor, M. van, Planken, M., Kramer, M. (2015). Factsheet 'Naleven van de leeftijdsgrens alcohol op evenementen'. Trimbos-instituut, Utrecht.
24. Pacula, R.L. (2008). *What Research Tells Us About the Reasonableness of the Current Priorities of National Drug Control*. RAND Corporation.
25. Segal, D. S., Stockwell, T. (2009). Low alcohol alternatives: a promising strategy for reducing alcohol related harm. *international journal for drugs policy*. 20, 2, 183-187.
26. Hughes, K., Quigg, Z., Bellis, M. A., Calafat, A., Van Hasselt, N., Kosir, M., Voorham, L., Goossens, F. G., Duch, M. and Juan, M. (2012). Drunk and Disorganised: Relationships between Bar Characteristics and Customer Intoxication in European Drinking Environments *Int. J. Environ. Res. Public Health* 2012, 9, 4068-4082.
27. Landelijke Veldnorm Evenementenzorg (versie 10a, 2019).
28. Krul, J., Litsenburg, R. van, (2010). Medische zorg tijdens dance-events. *Critical care*, 5: 22-23.
29. Goor, M. van (2020). Factsheet: De stand van zaken rond XTC. Trimbos-instituut, Utrecht.
30. RIVM/Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid (2023). Hygiënerichtlijn voor Evenementen, 2023. RIVM, Utrecht. Geraadpleegd 11 december 2024.
31. Goor, M. van (2020). Factsheet: De stand van zaken rond XTC. Trimbos-instituut, Utrecht.
32. Laar, M.W. van, Gestel, B. van, Cruys, A.A.N., Pol, P.M. van der, Ketelaars, A.P.M., Beenackers, E.M.T., Meijer, R.F., Croes, E.A., Miltenburg, C.J.A. van (2019). *Nationale Drug Monitor. Jaarbericht 2018*. Trimbos-instituut, Utrecht.
33. Niesink, R. (2016). *Acute effecten van ecstasy*. Trimbos-instituut, Utrecht.
34. SWOV (2016). *Rijden onder invloed van alcohol*. SWOV-factsheet, september 2016, Den Haag.
35. *Besluit alcohol, drugs en geneesmiddelen in het verkeer, geraadpleegd 14 februari 2024 en Wegenverkeerswet, Hoofdstuk II, Artikel 8 lid 2b, geraadpleegd 14 februari 2024.*

